

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2004 rd

Regeringens proposition med förslag om ändring av företags- och kapitalbeskattningen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 maj 2004 en proposition med förslag om ändring av företags- och kapitalbeskattningen (RP 92/2004 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotion:

— LM 40/2004 rd — Juhani Sjöblom /saml:
Lag om upphävande av förmögenhetsskattelagen (remitterad 21.4.2004).

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- finansminister Antti Kalliomäki, överdirektör Lasse Arvela, konsultativ tjänsteman Matti Halén och överinspektör Panu Pykönen, finansministeriet
- avdelningschef Antti Suvanto, Finlands Bank
- överinspektör Kari Aaltonen, Skattestyrelsen
- ekonomisk expert Seppo Kari, Statens ekonomiska forskningscentral
- professor Edward Andersson
- professor Heikki Niskakangas
- professor Olli Ryytänen
- professor Kari S. Tikka
- juris doktor Raimo Immonen

- juris doktor Hannele Ranta-Lassila
- prognoschef Pasi Sorjonen, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- ekonomisk expert Eugen Koev, Akava r.f.
- ekonomie magister Karri Nieminen, Bokföringsbyråernas Förbund rf
- direktör, ecklesiastikråd Leena Rantanen, Kyrkans centralfond, även som representant för Kyrkostyrelsen
- verkställande direktör George Berner, Berner Ab
- verkställande direktör Heikki Lehtonen, Componenta Oyj
- styrelseordföranden Marjo Raitavuo, Ensto Oy
- verkställande direktör Niklas Geust, FIM Kapitalförvaltning Ab
- styrelseordföranden Berndt von Frenckell, Frenckellska Tryckeri Ab
- verkställande direktör Matti Nurminen, Hakaniemen Metalli Oy
- styrelseordföranden Erik Hartwall, Oy Hartwall Ab
- styrelseledamot Philip Aminoff, Helvar Merca Oy
- styrelseordföranden C-G Ingman, Ingman Group Ab
- verkställande direktör Reijo Flink, Itikka Osuuskunta/A-Tuottajat
- verkställande direktör Eero Kotkasaari, Joutsen Finland Oy
- skatteexpert Marja-Liisa Lindell, Kesko Abp även som representant för Handels Centralförbund

- handelsråd Heimo Aho, SKS-teknikka Oy, även som representant för Handels Centralförbund
- skattechef Kirsi Rosenblad, SOK, även som representant för Handels Centralförbund
- styrelseordföranden Eero Lehti, Keski-Uusimaa-Konserni
- vice verkställande direktör Pauli K Mattila, Centralhandelskammaren
- styrelseordföranden Antti Herlin, Kone Abp
- direktör Timo Sipilä, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf
- organisationsdirektör Jaakko Punkari, Metsäliitto Osuuskunta
- ekonomidirektör Harri Luhtala, Andelsbankscentralen
- forskningssamordnare Ilpo Suoniemi, Löntagarnas forskningsinstitut
- näringspolitisk ombudsman Helena Pollari, Servicearbetsgivarna
- forskningschef Raija Volk, Pellervo ekonomiska forskningsinstitut
- kooperativdirektör Sami Karhu, Pellervo-Seura
- verkställande direktör Eero Heliövaara, Pohjola-Koncernen, Abp
- verkställande direktör Jouko Virranniemi, Pölkky Oy
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation rf
- verkställande direktör Matti Inha, Finlands Hypoteksförening
- sakkunnig Juha Mynttinen, Finlands Kommunförbund
- direktör Erkki Kontkanen, Bankföreningen i Finland
- styrelsens vice ordförande, CGR Esko Tuominen, Suomen veroasiantuntijat ry, även som representant för CGR-föreningen
- chefsjurist Anna Lundén, Företagarna i Finland rf
- skatteexpert Jouko Jormalainen, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund
- verkställande direktör Gretel Ramsay, Tammet Oy
- direktör Tero Honkavaara, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- direktör Jouko Oksanen, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf, även som representant för Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Varma
- chefsjurist Vesa Korpela, Skattebetalarnas Centralförbund r.f.
- intern auditor Bengt Höstman, Österbottens Kött.

Skriftligt utlåtande har lämnats av
— finansministeriet
— Aktiespararnas Centralförbund.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

I propositionen föreslås som ett led i reformen av företags- och kapitalinkomstbeskattningen att vissa bestämmelser som gäller beskattningen av dividendinkomster ska ändras. Dessutom föreslås reglerna om beskattning av samfunds aktieöverlåtelsevinster och överlåtelseförluster ändras så att överlåtelsevinster i regel är skattefria och överlåtelseförluster på motsvarande sätt icke avdragbara. Därtill föreslås att samfunds- och kapitalskattesatserna sänks. Ändringarna föreslås gälla inkomstskattelagen, lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, inkomst-

skattelagen för gårdsbruk, lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet, förmögenhetsskattelagen, lagen om beskattningsförfarande, lagen om källskatt på ränteinkomst, tonnageskattelagen och skatteredovisningslagen. Lagen om gottgörelse för bolagsskatt föreslås bli upphävd.

Samfundsskattesatsen sänks från 29 procent till 26 procent och skattesatsen på kapitalinkomster från 29 till 28 procent. Skattesatsen för källskatt på ränteinkomster föreslås på motsvarande sätt bli sänkt med en procentenhet. Även den källskatt som tas ut på dividender enligt lagen

om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet föreslås bli sänkt från 29 till 28 procent. Kommunerna föreslås bli kompenserade för samfundsskattesänkningen genom att deras utdelning av samfundsskattens avkastning höjs från 19,75 till 22,03 procent och statens utdelning sänks från 78,45 till 76,17 procent, medan församlingarnas utdelning förblir oförändrad på 1,80 procent av samfundsskatten.

I fråga om dividendbeskattningen föreslås en omläggning som innebär att systemet med gottgörelse för bolagsskatt slopas. Enligt det nya dividendskattesystemet förutsätts inte längre att ett bolag har betalat skatt på grundval av den vinst som delas ut som dividend. Beskattningen av fysiska personers dividendinkomster ska vara beroende av om dividenderna har erhållits från ett offentligt noterat bolag eller något annat bolag. Som offentligt noterade bolag betraktas enligt förslaget alla bolag som är föremål för offentlig handel. Av dividend som erhållits från ett sådant bolag föreslås 70 procent utgöra skattepliktig kapitalinkomst och 30 procent skattefri inkomst.

Dividender från andra än offentligt noterade bolag föreslås för fysiska personer utgöra skattefri inkomst upp till ett belopp som motsvarar en årlig avkastning på nio procent beräknad på det matematiska värdet av aktierna enligt förmögenhetsskattelagen. Om en skattskyldigs dividender av det här slaget överstiger 90 000 euro, föreslås den överskjutande delen till 70 procent utgöra kapitalinkomst och 30 procent skattefri inkomst. Överstiger dividendens avkastningsgränsen föreslås den till denna del utgöra förvärvsinkomst till 70 procent och skattefri inkomst till 30 procent.

Den skattskyldige föreslås ha rätt att från sin förmögenhetsskatt dra av inkomstskatten på dividender över 90 000 euro som beskattas som kapitalinkomst.

Ränta på andelskapital från andelslag samt vinstandel och ränta på grundfondsandelar och placeringar i tillskottsfonder från sparbanker föreslås utgöra skattepliktig kapitalinkomst till 70 procent till den del de överstiger 1 500 euro, då mottagaren är en fysisk person. Denna typ av

prestationer som enligt det nuvarande systemet berättigar till gottgörelse för bolagsskatt föreslås vara skattefria för samfund.

Dividender föreslås i regel inte utgöra skattepliktig inkomst då mottagaren är ett samfund. Av dividenden föreslås emellertid 75 procent vara skattepliktig inkomst och 25 procent skattefri, om det samfund som delar ut dividenden är ett offentligt noterat bolag och dividendtagaren inte är ett offentligt noterat bolag som vid tidpunkten för dividendutdelningen direkt innehar minst tio procent av det utdelande bolagets kapital.

Dividenden föreslås dock utgöra skattepliktig inkomst till fullt belopp, om den förvärvats på grundval av aktier som hör till investeringstillgångar, eller om den delats ut av ett samfund som inte har hemvist i Finland eller någon annan medlemsstat i Europeiska unionen. I sådana fall lindras dock beskattningen på grundval av skatteavtal.

Förtäckt dividend föreslås utgöra skattepliktig inkomst till fullt belopp. Förtäckt dividend föreslås bli beskattad som förvärvsinkomst för en fysisk person.

Överlåtelsepriser som aktiebolag, andelslag, sparbanker och ömsesidiga försäkringsbolag erhåller för aktier som hör till anläggningstillgångarna föreslås i regel vara skattefria. Enligt förslaget får aktier överlåtas skattefritt, om den skattskyldige utan avbrott under ett års tid har ägt en andel om minst tio procent av aktiekapitalet i det bolag som är föremål för överlåtelsen och de överlåtna aktierna hör till aktier som innehafts på detta sätt. Skattefriheten föreslås dock inte omfatta aktier i fastighets- eller bostadsaktiebolag och vissa utländska bolag.

I fråga om aktier som får överlåtas skattefritt föreslås överlåtelseförluster inte ge rätt till avdrag. Om aktier inte får överlåtas skattefritt på grund av bestämmelserna om ägotid eller ägarandel föreslås överlåtelseförluster vara avdragbara från överlåtelsvinster för aktier under skatteåret och de följande fem skatteåren. Överlåtelseförlust föreslås inte vara avdragbar i fråga om sådana utländska aktier som inte omfattas av skattefrihet.

Möjligheten att skriva av anskaffningsutgiften för anläggningstillgångsaktier på grundval av värdenedgång föreslås bli avskaffad för alla företagsformer.

Rätten för samfund som omfattas av skattefriheten för överlåtelsevinster att dra av s.k. upplösning förlust för anläggningstillgångsaktier föreslås bli begränsad till sådana fall där samfundets andel av det bolag som upplöses utgör mindre än 10 procent och aktierna har innehafts i minst ett år.

Som i fråga om överlåtelseförluster föreslås avdragbarhet inte gälla förluster och värdenedgångar på andra fordringar än kundfordringar på bolag i vilka den skattskyldige ensam eller tillsammans med andra koncernbolag äger minst tio procent av aktiekapitalet, och inte heller koncernbidrag eller liknande prestationer till ett sådant bolag som utgör vederlagslösa utgifter för att förbättra ett aktiebolags ekonomiska ställning.

I propositionen föreslås även att beskattningens övre gräns ändras så att maximibeloppet av de skatter som debiteras en skattskyldig sänks från 70 till 60 procent av beloppet av den skattskyldiges beskattningsbara förvärvs- och kapitalinkomst. Även sådana dividendinkomster som enligt de föreslagna bestämmelserna är skattefria föreslås bli beaktade vid beräkningen av maximibeloppet.

Vid beskattningen av fysiska personers inkomstandel i samfund och företagsinkomst som

ska fördelas föreslås inkomst av näringsverksamhet betraktas som kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar en 20 procents årlig avkastning på nettoförmögenheten. Den nuvarande gränsen är 18 procent.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har blivit antagna och stadfästa. Bestämmelserna föreslås huvudsakligen tillämpas första gången vid beskattningen för 2005. Till vissa delar föreslås bestämmelserna dock tillämpas redan vid beskattningen för 2004.

De sänkta skattesatserna föreslås bli tillämpade första gången vid beskattningen för år 2005. Vissa ändringar i fråga om dividendbeskattningen föreslås bli tillämpade på dividender som delats ut 2004 och tidigare. Vid beskattningen för år 2005 föreslås den skattepliktiga andelen av fysiska personers dividendinkomster utgöra 57 procent i stället för 70 procent.

Bestämmelserna om att samfunds överlåtelsevinster och överlåtelseförluster och motsvarande poster är skattefria föreslås bli tillämpade för första gången redan vid beskattningen för 2004 i sådana fall där aktierna har överlåtits eller anmälan om att bolaget upplösts har inlämnats till registermyndigheten den 19 maj 2004 eller senare.

Lagmotionen

I lagmotion LM 40/2004 rd föreslås att förmögenhetsskattelagen från 1992 upphävs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet tillstyrker lagförslagen men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Propositionen tar upp två omfattande helheter som i sakligt hänseende är helt fristående från varandra men som vardera ändå har betydelse med tanke på företagens ekonomiska villkor. Förslaget att sänka företagsskattesatsen med tre procentenheter och förslaget att försäljningsvinst vid överlåtelse av aktier som hör till anläggningstillgångarna ska vara skattefria är de

viktigaste förslagen och syftar till att förbättra Finlands internationella konkurrenskraft. En annan viktig del av reformen gäller förslaget att ersätta systemet med gottgörelse för bolagsskatt med ett delvis på dubbelbeskattning baserat dividendskattesystem och syftar till att i högre grad än nu beakta de internationella dividendströmmarna och beskattningen av dem. Utöver dessa två större helheter ingår i propositionen en hel del mindre frågor som kräver justering till följd av att systemet med gottgörelse för bolags-

skatt slopas. Ett exempel på detta är bestämmelsen om förtäckt dividend.

Av förslagen i propositionen kan ännu det som gäller separationen av företags- och kapital-skattesatsen från varandra lyftas fram. Förslaget gör det möjligt att sänka företagsskattesatsen mer än vad som annars vore fallet. På detta sätt blir Finland allt attraktivare som hemort för moderbolag, vilket bidrar till att stävja utvecklingen mot en dotterbolagsekonomi.

De viktigaste skälen till reformen sammanhänger med Finlands internationella ställning, den allt hårdare skattekonkurrensen samt anpassningen till rådande system och allmänt omfattade principer på annat håll. Detta gäller även dividendskattesystemet även om tidtabellen för reformen också har påverkats av att acceptansen för systemet med gottgörelse för bolagsskatt för tillfället undersöks av EG-domstolen.

De föreslagna lagändringarna innebär en hel del nya detaljer och gränser i skattesystemet, vilka i många fall också leder till att skattekonsultation får en ökad betydelse. Denna följd är visserligen icke-önskad men i verkligheten snart sagt oundviklig. Det finländska systemet har till dags dato varit exceptionellt rätlinjigt, klart och fungerande. Systemet har vilat på en bred skattebas och låg skattesats och dessutom varit skateneutralt även om det i vissa avseenden har haft anmärkningsvärda styreffekter.

De föreslagna ändringarna är ändå inte exceptionella i en internationell jämförelse, snarare tvärtom. Dividendskattesystemen baserar sig i allmänhet helt eller delvis på dubbelbeskattning. I många länder är överlåtelsevinsten på aktier som hör till anläggningstillgångarna skattefria. På kort sikt förefaller dessa lösningar att leda till att den principiella tydligheten i skattesystemet minskar och snårigheten ökar. Dessutom sänks skattesatserna i skattekonkurrensens namn. En annan sak är i vilken utsträckning utvecklingen kan styras åt ett annat håll på längre sikt. Vissa reformprojekt som gemenskapens kommission driver när det gäller företagsbeskattning tar sikte på att undanröja skattehinder och underlätta verksamheten på gemenskapsnivå. Denna strävan kan i och för sig stödjas. Fin-

land borde dessutom arbeta aktivt för att motverka osunda drag i den interna skattekonkurrensen inom Europa.

Även om skattesystemet förändras på många sätt kan de flesta små och medelstora företag i aktiebolagsform fortsätta sin företagsverksamhet i praktiken precis som förr. Den egentliga företagsinkomsten beskattas som tidigare. Sänkningen av företagsskattesatsen till 26 % lindrar beskattningen av företagen med 10,3 % och möjliggör en motsvarande större dividendutdelning. Om ett företag har nettoförmögenhet är dividenderna för många fortsättningsvis i praktiken helt skattefria. Förslaget att lån som upptagits för anskaffning av aktier inte längre ska avdras från nettoförmögenheten leder å sin sida till en ökning av nettoförmögenheten. Dividendutdelningen påverkas dessutom av att kompletteringsskatten slopas samtidigt som systemet med gottgörelse för bolagsskatt. Dividenden kommer därför inte längre att ha något samband med den skatt som bolaget betalar.

Det är svårt att på förhand uppskatta vilka de faktiska ekonomiska verkningarna av reformen kommer att vara. Detta gäller främst aktiva, internationellt inriktade och framgångsrika företags beteendemönster och deras effekt på intäkterna av företagsbeskattningen. Den statistiskt kalkylerade skattelättnadseffekten av reformen är 555 miljoner euro. I denna kalkyl beräknas emellertid inte verkningarna på skatteintäkterna av den föreslagna skattefriheten för dividender som hör till anläggningstillgångarna. Det är inte heller lätt att förutsäga följderna av att bolagen i framtiden inte längre har någon minimiskatt eftersom kompletteringsskatten slopas samtidigt som systemet med gottgörelse för bolagsskatt. Också denna lagändring kan ha betydande verkningar särskilt efter att de nya bestämmelserna i aktiebolagslagen om vinstutdelning träder i kraft. Då blir det möjligt för ett aktiebolag att t.ex. dela ut vinster som ännu inte har realiserats.

Den översyn av företags- och kapitalskattesystemet som regeringen nu föreslår är betydande och dess effekter såväl på beteendemönster som på skatteintäkter är oviss på det sätt som relateras ovan. Utskottet påpekar att det därför är

viktigt att reformen noggrant följs ända från början och att det finns tillräcklig beredskap att vidta sådana ändringar som visar sig nödvändiga. Strävan bör ändå vara att i alla sammanhang stödja även skattesystemets stabilitet och möjligheterna att förutsäga beskattningseffekter.

Regeringens proposition har samband med två andra propositioner. Det viktigaste ändringsförslaget i dem gäller lindringar i förmögenhets-skatteskalen.

Beskattningen av företagens överlåtelsevinster

Regeringen föreslår alltså att överlåtelsepriset på aktier som hör till anläggningstillgångarna inte ska vara skattepliktig inkomst. Inte heller anskaffningsutgiften för aktier ska vara avdragsgill utgift när aktier kan överlåtas skattefritt. Det kräver i gengäld att den skattskyldige har ägt en andel om minst 10 procent av aktiekapitalet utan avbrott under en tid av minst ett år som gått ut minst ett år före överlåtelsen. De överlåtna aktierna bör ingå i de aktier som innehafts på detta sätt. Däremot är det inte ett villkor, i motsats till vad som sägs på sidan 37 i propositionen, att aktierna ska ha ägts omedelbart före överlåtelsen. Förslaget gäller inte kapitalinvesteringsverksamhet.

De sakkunniga som utskottet har hört har ansett att propositionen spelar en stor roll för Finlands konkurrenskraft. De tillstyrker avgörandet trots att det slår ett betydande hål i skattebasen och ökar skatteplaneringen. Å andra sidan har skattefrihetens främsida, de stränga avdragsbegränsningarna, väckt kritik.

Hur värdenedgångsavskrivning, reservering som dragits av från anskaffningsutgiften och en koncerns interna överlåtelseförlust ska beaktas

I 5 a § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet som gäller korrigering av värdenedgångsavskrivning på aktier i anläggningstillgångar föreslås inga ändringar. Det be-

tyder att bestämmelsen tillämpas också efter lagändringen.

Vid utfrågningen av sakkunniga ansågs det att värdenedgångsavskrivningar som dragits av anskaffningsutgiften för aktier, reserveringar och bidrag eller en koncerns interna överlåtelseförluster bör anses som skattepliktig inkomst vid överlåtelse av aktier. För korrigeringar bör i vilket fall som helst ställas en tidsgräns och avskrivningar som gjorts tidigare ska inte behöva korrigeras.

Finansministeriet har inte ansett det motiverat att en värdestegring inte skulle bli intäktsförd på grund av en skattefri försäljningsvinst i de fall att korrigeringsbestämmelsen i 5 a § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet möjligen inte har tillämpats. Bestämmelsen tillämpas på ett företags alla värdenedgångsavskrivningar och den förutsätter också att avskrivningar som gjorts innan bestämmelsen trädde i kraft återupptas och utreds. Samma princip bör enligt ministeriet tillämpas också i fråga om den föreslagna bestämmelsen om överlåtelsevinst. Därmed finns det ingen anledning till de föreslagna avgränsningarna.

Enligt skattelagstiftningen är det tillåtet att en del skattepliktiga inkomster indirekt inkomstförs genom att den avdragsgilla anskaffningsutgiften för tillgångar minskas med reservationen för inkomster. Detta indirekta förfarande med intäktsföring har tillämpats också på vissa bidrag. Meningen har inte varit att dessa poster inte alls skulle intäktsföras och därför bör det i bestämmelsen om skattefrihet för överlåtelsevinster på aktier i anläggningstillgångar också ingå en bestämmelse som säkrar att de intäktsförs i samband med överlåtelse. Dessutom har en koncerns interna överlåtelseförlust kunnat utnyttjas i samma syfte som värdenedgångsavskrivning. Därför bör en koncerns interna överlåtelseförlust också behandlas på samma sätt som värdenedgångsavskrivning i samband med skattefri överlåtelse.

På dessa grunder tillstyrker utskottet lösningen i propositionen.

Förluster på fordringar och icke avdragsgillt koncernbidrag

På grund av kravet på symmetri i skattefriheten för försäljningsvinst på aktier i anläggningstillgångar föreslår regeringen att koncernbidrag till ett koncernbolag med minst 10 procents ägarandel inte ska vara avdragsgillt. Detaljmotiveringen till detta har av misstag hamnat på sidan 71 under detaljmotiveringen till 18 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Motiveringens tre sista stycken hör alltså ihop med 16 §.

Förslaget har väckt en hel del kritik och det anses försvåra finländska företags internationalisering. Sakkunniga har ansett det absolut nödvändigt att fordringar mellan koncernbolag fortsatt ska vara avdragsgilla också när det gäller deras kundfordringar. Om bestämmelsen får stå kvar bör den enligt de sakkunniga tas in i bestämmelsen om beskattning av försäljningsvinsten på aktier och korrigeringen begränsas till 1—3 år. Begreppet har dessutom ansetts vilseledande, eftersom avdragsgillt koncernbidrag utgör en del av en acceptabel prissättning till marknadsvillkor. Det är fullt möjligt att bestämmelsen står i strid med skatteavtal och internationella principer för överlåtelsepriser och den vägen också med principen om marknadsvillkor.

Vid förlust av fordringar handlar det om minskning av det främmande kapital som investerats i ett aktiebolag. Eftersom investeringar i eget kapital inte ska kunna dras av i framtiden är det konsekvent att behandla främmande kapital på samma villkor. Regleringen är också allmänt accepterad internationellt och tillämpas bl.a. i Sverige och Danmark.

Om det föreskrevs om icke-avdragbarhet i 6 b § om överlåtelse av aktier i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet skulle situationen enligt finansministeriet vara en helt annan. Förluster på fordringar och koncernbidrag får då dras av precis som nu. Bokförda kostnader korrigeras först vid överlåtelsen för ett antal år. Men korrigeringsförfarandet vore problematiskt därför att bidrag har kunnat ges i olika former. Det är svårt att verifiera bidrag och reda ut bokförda utgifter i efterhand. En annan

omständighet som försvårar korrigering är att också något annat koncernbolag än det som äger aktierna har kunnat bidra med finansiering av främmande kapital.

På det hela taget vore en avdragsrätt inkonsekvent med tanke på det ändrade systemet. I så fall vore det möjligt att göra ett avdrag för främmande kapital motsvarande värdenedgångsavskrivningen i 42 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, trots att avdragsmöjligheten för eget kapital slopas. Det är uttryckligen fråga om att ett dotterbolags skatteavdrag är omotiverade i ett skattefritt system.

I den juridiska litteraturen har sambandet mellan koncernbidrag i form av att man avstår från en lånefordring och 42 § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet lyfts fram. Det har ansetts att samma villkor bör gälla för avdragbarhet i det nuvarande systemet, eftersom det också vid koncernbidrag är fråga om en situation motsvarande 42 §.

Koncernbidragets avdragbarhet kan i vissa situationer ses som en avvikelse från principen om marknadsvillkor. Enligt finländsk rättspraxis kan koncernbidrag ges till ett förlustbringande dotterbolag också om överlåtelsen prissatts enligt riktiga principer för prissättning av överlåtelse och också om det förlustbringande bolaget enligt principen om marknadsvillkor själv vore skyldigt att bära riskerna för sin verksamhet. OECD:s principer om prissättning av överlåtelse känner inte till avvikelse från prissättningsprinciper till marknadsvillkor i form av koncernbidrag och förfarandet är i normala fall inte möjligt i de flesta länder. Också Finlands egen lagstiftning (31 § i lagen om beskattningsförfarande) och Finlands skatteavtal med andra länder förutsätter att principen om marknadsvillkor iakttas.

Men koncernbidrag kan fortsatt ges också efter reformen. Moderbolaget kan finansiera ett nytt dotterbolag med eget eller främmande kapital och dessutom med prissättningsbidrag. Propositionen handlar bara om att dessa poster inte är avdragsgilla och i sista hand om att dessa finansieringsmetoder ska behandlas lika i beskattningen.

Utifrån det ovan sagda anser utskottet att förslaget om koncernbidrag inte bör ändras. Det inverkar i sin tur på lönsamheten i en utlands-etablering att värdestegringen på aktierna en vacker dag fås skattefritt. Dessutom är beskattningen bara en faktor bland många som inverkar på utlandsetableringar. En avgörande roll spelar till exempel etableringslandets kostnadsnivå och läge i förhållande till marknaden. När skattesatsen sjunker blir också skattemyndighetens andel mindre, av såväl vinster som förluster.

Upplösning

Vid utfrågningen av sakkunniga framfördes det att ett bolags tillgångar i samband med upplösning för neutralitetens skull bör värderas enligt kontinuitetsprincipen. Värdestegringar bör därmed inte intäktsföras i beskattningen av det upplösta bolaget och upplösningens vinsten bör i likhet med fusionsvinsten vara skattefri.

Dessutom har det ansetts att fusion som i beskattningen behandlas som upplösning bör omfattas av en övergångsbestämmelse, och gamla bestämmelser bör tillämpas på dem om upplösningen har anmälts till registermyndigheten före den 19 maj 2004.

Finansministeriet framhåller i sitt utlåtande att meningen inte är att ändra principerna för upplösning som helhet. Att man vill befatta sig med frågan om upplösningens vinsten ska vara avdragsgill i beskattningen av delägaren i vissa fall beror på sambandet med de föreslagna bestämmelserna om försäljningsvinst och försäljningsförlust. När någon annan skattskyldig än den som nämns i 6 § 1 mom. 1 punkten i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet är delägare i ett bolag som står inför upplösning bibehålls beskattningen av inkomsten av upplösningen oförändrad. I beskattningen av det upplösta bolaget tillämpas samma principer som hittills.

Det förekommer relativt sällan att villkoren för att tillämpa bestämmelserna om fusion i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet inte uppfylls och att principerna för beskattning av upplösning därför måste tillämpas på fusion. Enligt finansministeriets uppfattning

kan anmälan om fusion i dessa situationer anses som anmälan till registermyndigheten enligt övergångsbestämmelsen.

Det som anförts i utlåtandena ger ingen anledning att ändra propositionen.

Bolag som bedriver kapitalinvesteringsverksamhet

Skattefriheten för överlåtelsevinster på anläggningstillgångsaktier gäller enligt propositionen inte bolag som bedriver kapitalplaceringsverksamhet. Regleringen har mött kritik bland de utfrågade experterna bl.a. för att den kommer att få bolag att etablera sig exempelvis i Sverige där dessa överlåtelsevinster är skattefria. Dessutom har själva begreppet ansetts vara otydligt.

Typiskt för kapitalinvesteringsverksamheten är att de yrkesmässiga kapitalinvesteringsorganisationerna inom branschen i regel investerar sina medel i onoterade bolag. Kapitalinvesteringarna letar efter, finansierar och gynnar sådana riskprojekt med hög avkastningsförväntning som ofta har svårt att få finansiering från andra finansieringskällor. Kapitalinvesteringens ambition är att utveckla placeringsföretagets verksamhet och få dess värde att stiga. Kapitalinvesteringen är inte en permanent ägare utan en ägare som vanligen lämnar bolaget inom en på förhand överenskommen tid. I typiska fall äger kapitalinvesteringarna en minoritetsandel av bolagets kapital. Placeringarna genererar i vanliga fall ingen avkastning före realiseringen utan avkastningen bestäms helt och hållet utifrån bolagets värdestegring och realiseras i form av överlåtelsevinst för aktierna.

Aktieägandet i anknytning till den ovan avsedda kapitalinvesteringsverksamheten sitter enligt finansministeriet illa i den traditionella definitionen på anläggningstillgångar. Med hänsyn till att investeringarna är avsedda att överlåtas och deras avkastning grundar sig på värdestegring har de mer karaktären av omsättningstillgångar trots att ägandet pågår längre än i fråga om omsättningstillgångar. Grunden för skattefrihet för överlåtelsevinst på anläggningstillgångsaktier är inte tillämpliga på tillgångar av detta slag.

Med kapitalinvesteringsverksamhet avses investeringsverksamhet av ovan relaterat slag. Bestämmelsen skulle inte gälla normala företagsköp som ett företag gör exempelvis för att utvidga sin verksamhet till nya sektorer. Meningen är inte heller att ett dotterbolag i en koncern där koncernens strategiska aktieäggande finns koncentrerat ska anses vara ett kapitalinvesteringsbolag när bestämmelsen tillämpas. Verksamhet enligt lagrummet bedrivs inte heller av en koncerns moderbolag som äger aktier i dotterbolag inom olika branscher.

Utmärkande för bolag som bedriver kapital- och investeringsverksamhet är att de grundas uteslutande för denna verksamhet. Det torde vara ytterst sällsynt att de också bedriver annan näringsverksamhet. Men om ett bolag trots allt också bedriver annan näringsverksamhet än kapitalinvestering gäller huvudregeln i 6 b § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet för sådana överlåtelsevinster och överlåtelseförluster för anläggningstillgångsaktier som uppstått i den övriga verksamheten.

Utskottet menar att den föreslagna regleringen är motiverad. Utskottet vill dessutom för tydlighetens skull påpeka att kapital- och investeringsbolagen kan dra av eventuella överlåtelseförluster eftersom deras aktier inte kan överlåtas skattefritt. Likaså är anskaffningsutgifterna för anläggningstillgångar avdragbara.

Begränsningar i avdragbarheten i överlåtelseförluster

Experter som utskottet hört har också riktat kritik mot att rätten att dra av förluster som uppstått vid överlåtelse av anläggningstillgångsaktier är begränsad när motsvarande vinster är skattepliktiga. Dessutom har det påpekats att den föreslagna regleringen där begreppen överlåtelsevinst och överlåtelseförlust skrivs in i lagen och kopplas ihop med varandra i inkomst-källeavseende strider mot systematiken i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Utskottet ställer sig bakom regeringens lösning och anser att det främst handlar om bestämmelser som tryggar skatteunderlaget. Trots sin

särart i lagsystematiken menar utskottet att bestämmelserna inte leder till problem i praktiken. Dessutom är de föreslagna bestämmelserna om beskattningen av överlåtelsevinst så tillvida flexibla att också förlusterna för koncerninterna överlåtelser är avdragbara. Eftersom detta kan öppna för skatteplanering är den föreslagna begränsningen i avdragbarhet på sin plats. I normala fall genererar portföljinvesteringar också överlåtelsevinster. Därför är femårsgränsen godtagbar.

Begreppet koncernbolag

Utskottet föreslår att definitionen på koncernbolag preciseras utifrån det som sägs i detaljmotiven.

Omläggningen av dividendbeskattningen

Utvecklingen på det internationella planet har framkallat ett behov att se över i synnerhet dividendbeskattningen. Närpå alla länder i Europa som i tiden införde gottgörelse för bolagsskatt har avstått eller håller på att avstå från systemet. Den främsta anledningen till detta är att de gränsöverskridande dividenderna ökat avsevärt, en utveckling som skatteavtalssystemet inte kunnat förutse. Följaktligen särbehandlas nu finländska och utländska dividendtagare.

Vilken framtid systemet med gottgörelse för bolagsskatt går till mötes avgörs snart i EG-domstolen. Propositionen bygger i viss mån på att beslutet är direkt tillämplig rätt. Om lagstiftaren hade nöjt sig med att invänta domstolens beslut utan vetskap om vilka ändringarna blir, kunde beteendemönstret ha förändrats avsevärt.

Beskattningen av dividender till privatpersoner

Propositionen bygger på en partiell dubbelbeskattning av dividender som delas ut till privatpersoner.

Förslaget påverkar framför allt dividender som vanliga investerare får från börsbolag och av vilka 70 procent skulle vara skattepliktig kapitalinkomst för mottagaren. Skattesatsen för sådana investeringsdividender föreslås alltså bli

19,6 procent. Argumentet har på denna punkt varit att den skattemässiga behandlingen av olika skatteslag blir mer neutral, effekterna på inkomstfördelningen jämnas ut och att skatteinkomster flyter in. Utskottet tillstyrker förslaget och ser inte heller någon anledning till att den skattepliktiga andelen skulle vara mindre, ett förslag som lagts fram under expertutfrågningen.

Dividender som delas ut till ägarna av andra än börsbolag, dvs. av de flesta familjeföretag samt små och medelstora företag, enkelbeskattas i de flesta fall när de omfattas av den skatt bolaget ska betala för sina inkomster. Dividend som delas ut till en ägarföretagare dubbelbeskattas delvis när de dividendinkomster som tas ut i form av kapitalinkomst överstiger 90 000 euro per person eller 113 000 när förmögenhetsskatteavdrag blir tillämplig. I fråga om dividender som överstiger dessa belopp anses 70 procent utgöra kapitalinkomst för mottagaren och då är skattesatsen 19,6 procent. En partiell dubbelbeskattning kan bli aktuell också i andra fall, t.ex. när dividenden blir större än den för aktien beräknade årliga avkastningen på över 9 procent. De flesta torde såsom hittills ta ut ersättningen för arbetsinsatser i form av lön. Förvärvsinkomstdividendernas effekter mildras emellertid något av att förvärvsinkomstavrdraget i kommunalbeskattningen utvidgas. Också de mottagare av förvärvsinkomstdividender som inte har arbetat i företaget får rätt till avdraget. Avdragsrätten får därmed på denna punkt större räckvidd än vad tanken var i bestämmelsen.

Experter som utskottet hört har ansett att den delägarspecifika skattefria gränsen är problematisk bl.a. av den anledningen att den är rigid och särbehandlande i olika familjesituationer och att den odelade andelen av det skattefria maximibeloppet inte kan flyttas över till följande år.

Finansministeriet framhåller att arbetsbördan ökar rejält för skatteförvaltningen om privata personer som är ägare i bolag ska få gottgörelse för skatter som bolaget betalat för dividendinkomsterna.

Förslaget att personer som erhåller dividender från onoterade bolag till ett belopp som un-

derstiger 90 000 euro ska få dra nytta av den outnyttjade delen under de påföljande åren innebär ett stort avsteg från skatteårsprincipen. Det är också oklart på vems lott det outnyttjade avdraget skulle falla. Här föreligger ett stort gränsdragningsproblem. Utskottet håller med ministeriet om att förslagen inte är genomförbara.

Utskottet vill för tydlighetens skull påpeka att ikraftträdandebestämmelsen inte ska tolkas så att den åsidosätter den i 33 b § 1 mom. i inkomstskattelagen föreskrivna skattefria andelen på 90 000 euro.

Beskattningar av dividender som hänför sig till inkomstkällan för företagsamhet

Vid utfrågningen av de sakkunniga föreslogs det att dividender som hänför sig till en jordbruksinkomstkälla ska beskattas på samma sätt som en privatpersons näringsinkomstkälla.

Enligt uppgifter från finansministeriet ligger det praktiska och administrativa orsaker bakom den föreslagna modellen. Om dividender som hänför sig till en näringsinkomstkälla eller en jordbruksinkomstkälla beskattas på samma sätt som dividender som hänför sig till en personlig inkomstkälla får dividenderna inte redovisas tillsammans med en företagsinkomstkälla. Aktier bör inte heller räknas in i ett företags nettoförmögenhet eftersom skatten på dividendinkomsten räknas ut enligt det utdelande företags nettoförmögenhet eller börsnotering. Om den ändring som föreslås i utlåndet införs måste modellen i propositionen för dividender till näringsammanslutningar ses över i grunden eftersom den måste vara neutral i relation till privata företag.

Med hänsyn till det ovanstående anser utskottet att det inte finns någon anledning att ändra propositionen.

Beskattningen av dividender som hänför sig till investeringstillgångar

Ett av de förslag i propositionen som har väckt mest debatt är beskattningen av dividender som hänför sig till investeringstillgångar. Regeringen föreslår att dividenderna ska vara skattepliktiga för mottagaren till fullt belopp. De kunde så-

ledes omfattas av kedjebeskattningen. Dessutom har det ansetts att beskattningen gynnar utländskt ägande när utdelning från bolag i länder som omfattas av direktivet om ett gemensamt beskattningssystem för moder- och dotterbolag, om ägandet är större än 10 procent. Detta har ansetts minska intresset för ägande i finska bolag och därmed återverka på aktiernas värde i börsnoterade bolag. Enligt de sakkunniga kan konsekvenserna sammantaget sett vara mycket stora.

De föreslagna skattereglerna bygger enligt propositionen på att dividender som hänför sig till investeringstillgångar ingår i beskattningen av normala inkomster inom den finansiella sektorn. Merparten av inkomsterna används till att täcka försäkringsåtagandet och till att trygga bankernas kapitaltäckning. Därför är det inte befogat att tillämpa den allmänna skattemodellen för samfundens dividendinkomster på investeringstillgångar. Dessutom har finansministeriet ansett det viktigt att företag inom den finansiella sektorn i så hög grad som möjligt beskattas enligt samordnade grunder. Om 6 a § 1 mom. 1 punkten som gäller dividend på investeringstillgångar stryks i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet, som det har föreslagits, skulle beskattningen komma att vara beroende av företagets koncernstruktur och börsnotering. Det i sin tur vore inte korrekt som skattekriterium för dividender för investeringstillgångar som ingår i företagets inkomster från den löpande verksamheten.

Det har också föreslagits att dividender för investeringstillgångar kunde beskattas så att dividendinkomster är skattefria, medan en andel av ökningen av ett försäkringsbolags ansvarsskuld motsvarande de skattefria dividenderna inte får vara avdragsgill. Denna s.k. danska modell kan sannolikt inte införas i en så här enkel version, utan det krävs ytterligare utredningar om bland annat beskattningen av olika typer av försäkringar. Dessutom måste det utredas hur modellen ställer sig till utländsk skatt på skattefria dividendinkomster.

Under behandlingens gång har det visat sig att dividender som hänför sig till investeringstillgångar kan kumuleras koncerninternt. Därför fö-

reslår utskottet att bara 75 procent av dividender för investeringstillgångar betraktas som skattepliktig inkomst för den som får dividender. Förslaget motiveras närmare i detaljmotiven.

Däremot är det inte befogat att utsträcka skattefrihetsgränsen på 10 procent till inhemskt ägande eftersom den föreslagna skatten på dividender som hänför sig till investeringstillgångar lätt kan kringgå genom att holdingbolag bildas i Finland. Trots skattefriheten för dividender på direkta investeringar i utländska holdingbolag finns det en del andra faktorer som bromsar benägenheten att bilda sådana holdingbolag. Det tas till exempel ut en källskatt på 15 procent på dividender som betalas ut från Finland. Detsamma gäller i det flesta fall också dividender från andra länder. Dessutom är holdingbolag vanligen skattepliktiga i det land där de har sitt säte.

Beskattning av aktiebolags dividender som hänför sig till annat än investeringstillgångar

Till följd av skatten på dividender ändras också skatten på bolagens dividender även om grundregeln är att dividender som bolag får är skattefria. När ett börsnoterat bolag betalar dividend till någon annan än ett annat börsbolag är dividenden delvis skattepliktig, om den som får dividend inte direkt vid tidpunkten för utdelningen äger minst 10 procent av det utdelande bolagets aktiekapital. Dividender som delas ut mellan icke börsnoterade bolag är skattefria och kan ges ut till ägarna skattefritt på de villkor som anges ovan. Därmed uppgår skatten ofta till 19,6 procent på dividender som delas ut av börsnoterade bolag och passerar via icke noterade bolag.

Vid utfrågningen av de sakkunniga ansågs förfarandet vara alltför tungrovt. Dessutom har det på vissa håll ansetts att gränsen på 10 procent medför en del problem. Ett annat förslag har varit att skattefriheten också skulle gälla mindre ägande när aktierna hänför sig till näringsverksamhet. Sådana regler finns till exempel i Sverige.

Målet för reformen har enligt uppgifter från finansministeriet varit att beskattningen av dividendinkomster som samfund får ska vara schablonmässig. Det ska gå att sluta sig till skatten

utifrån allmänna regler. De två kriterierna är att det utdelande bolaget ska vara börsnoterat och att det anges en gräns för ägandet. Reglerna är inte primärt tänkta att bekämpa skatteflykt utan grundprincipen är att dividend som delas ut från ett börsnoterat bolag beskattas på ett visst sätt någonstans i dividendkedjan.

Också de övriga förslagen har ansetts obefogade av ministeriet. Den föreslagna bestämmelsen gäller i första hand aktier som hänför sig till anläggningstillgångar vid näringsverksamhet och som explicit avser aktier som hänför sig till näringsverksamhet. Enligt ministeriet är det varken befogat eller möjligt att dela upp dessa aktier i olika grupper på grundval av hur intensiv anknytningen är. Då skulle grundregeln till exempel inte gälla aktier som hänför sig till anläggningstillgångar men har en särskild koppling till näringsverksamhet. Tanken är således att skattereglerna ska vara tydliga och schablonmässiga. Jämförelsen med Sverige är inte entydig eftersom våra regler är uppbyggda på ett annat sätt än reglerna i Sverige.

Den föreslagna gränsen på 10 procent härrör från att det är den allmänna gränsen för dividend på direkta investeringar. Samma gräns föreslås också bli tillämpad på skatter på överlåtelsevinster.

Utskottet menar att propositionen kan godtas på dessa punkter men förutsätter att frågan utreds ytterligare. Nedan föreslår utskottet en del andra frågor som snabbt bör utredas. För att skynda på processen föreslår utskottet också ett samlande uttalande.

Beskattnings av andelslagens dividender

Det har under sakkunnigutfrågningen föreslagits att dividender som andelslag och andelsbanker får ska vara skattefria. På detta sätt skulle den kedjebeskattnings som de kan bli föremål för undvikas.

Finansministeriet har betonat att huvudregeln för dividender som betalas till samfund konsekvent även måste gälla både aktiebolag och andelslag. Om de dividender som andelslagen får bestäms vara befriade från skatt i alla lägen, kan den ränta på andelskapital som andelslag betalar

samfund i sin tur inte vara befriad från skatt. Annars skulle börsbolag kunna undvika skatt på sina dividender genom att bilda andelslag som sedan äger börsbolagets aktier.

Andelsbankernas ägarstruktur kännetecknas emellertid av sådana särdrag att utskottet anser det vara motiverat att granska deras ställning särskilt.

OP-gruppen regleras genom en speciallag och utgör en helhet som inte är en koncern, men samtidigt är de ekonomiska bindningarna inom gruppen tätare än i en koncern. Centralinstitutet och medlemsbankerna ansvarar enligt lagen om andelsbanker bl.a. för varandras skulder och förbindelser. Varje medlemsbank äger mindre än 10 procent av det offentligt noterade OKO Andelsbankernas Centralbank Abp, som också är centralt finansiellt institut. De dividender som medlemsbankerna får skulle således alltid till 75 procent vara skattepliktiga, medan den interna vinstutdelningen i de bankgrupper som har en traditionell koncernstruktur enligt förslaget ska vara skattefri. Detta skulle innebära att OP-gruppen hamnar i ett sämre läge på grund av sin ägarstruktur. Dessutom kommer de regionala medlemsbankernas verksamhetsförutsättningar att försämrast.

Utskottet föreslår med anledning av det ovan anförda att dividender som andelsbankerna får av den affärsbank som är centralt finansiellt institut för andelsbankerna och som avses i 3 § i lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (1504/2001) ska vara skattefria inkomster.

Beskattnings av ränta på andelskapital från andelslag

Bestämmelserna om dividendinkomst ska enligt propositionen bl.a. tillämpas på ränta som andelslag betalar på andelskapital. Ränteinkomsterna avses emellertid vara skattepliktig kapitalinkomst till 70 procent för fysiska personer och dödböns, till den del som inkomsterna överstiger 1 500 euro under skatteåret.

Regeringen utgår från att den föreslagna skattefria gränsen på 1 500 euro huvudsakligen täcker de räntor på andelskapital som konsument-

och producentandelslag betalar. Räknat utifrån en avkastningsgrad på 9 procent motsvarar detta en kapitalplacering på ca 17 000 euro.

Det har under sakkunnigutfrågningen framförts att andelslagen ska jämföras med icke börsnoterade aktiebolag när det gäller vinstutdelning. Med andra ord skulle regeln om en nio-procentig avkastningsgräns och den individuella gränsen på 90 000 euro för skattefrihet även tillämpas på andelslag. Ett annat alternativ som framförts är att gränsen för skattefrihet ska höjas till t.ex. 20 000 euro. Förslagen skulle i dagens läge minska skatteintäkterna med ca 1,5 miljoner euro.

Förslagen har motiverats bl.a. med att i synnerhet producentandelslagen är affärsidkande samfund som lämpligen bör jämföras med icke börsnoterade aktiebolag. Annars kan deras kapitalförsörjning försvåras, och då är nyttan med andelslagen som sammanslutningsform hotad i ett läge då deras betydelse i övrigt håller på att öka. Det finns redan nu många olika nyan- delslag inom kultur- och kommunikationsbran- schen samt social- och hälsovården och välfärds- sektorn samt vidare service- och sakkunnigan- delslag. Enligt uppgift är 640 av dessa ca 2 000 andelslag vattenandelslag och en stor del av de övriga arbetsandelslag.

Finansministeriet anser att det krävs en över- syn av hela beskattningen av räntorna på andels- kapital om skattefriheten för dessa räntor ska ut- vidgas. I samband med detta måste nettotill- gångarna per andel beräknas, de tillhörande sär- frågorna lösas och bestämmelser införs i lag om hur ränta på andelskapital som erhålls på annan grundval än kapital ska beskattas. Dessutom måste man i samband med översynen beakta del- ägarnas arbetsinkomster kan betalas skattefritt i form av ränta på andelskapital.

Utskottet anser att frågan måste utredas och föreslår därför ett uttalande enligt vilket den skattemässiga behandlingen av andelslagens vinstutdelning ska utredas snarast möjligt. Be- redningen måste ske så att eventuella ändringar av lagstiftningen och andra föreskrifter kan sät- tas i kraft för beskattningen 2005. Dessutom måste ändringarna göras så att beskattningen av

vinstutdelningen till andelslagens medlemmar inte stramas åt.

Utskottet påpekar dessutom för klarhets skull att även bestämmelserna i 16 § 4 mom. och 33 d § 4 mom. i inkomstskattelagen på grundval av hänvisningen i 33 d § 2 mom. tillämpas på ränta på andelskapital och andra prestationer som nämns i 33 d § 2 mom. i inkomstskattelagen.

Återbetalning av delägarlån

Utskottet föreslår en övergångstid på fem år i fråga om behandlingen i skattehänseende av del- ägarlån i enlighet med den närmare beskrivning- en i detaljmotiveringen.

Beräkning av nettoförmögenheten per aktie

Ett förslag som framkom under sakkunnigut- frågningen är att företagardelägarnas egna bo- städer ska anses ingå i nettoförmögenheten.

Enligt finansministeriets gäller grunden för den ursprungliga regleringen fortfarande. En bo- stad ger inte företagen normal inkomst av nä- ringsverksamhet. Detta gäller i synnerhet om delägaren endast betalar naturaförmånsvärdet för bostaden. Utskottet anser därför att förslaget inte behöver ändras i detta avseende.

Dessutom påpekar utskottet för klarhets skull att 42 § 3 mom. i inkomstskattelagen, som enligt förslaget ska upphävas och som gäller avdrag av räntebelagd skuld för förvärv av aktier från vär- det på aktierna när kapitalinkomstandelen be- stäms, endast gäller företag som bedriver nä- ringsverksamhet. Upphävandet påverkar såle- des inte jordbruksföretag.

Beskattning av förtäckt dividend

Det föreslås att bestämmelsen om förtäckt divi- dend preciseras på grund av att systemet med gottgörelse för bolagsskatt slopas, i enlighet med vad som konstaterats ovan. Det är alltså nödvändigt att finna en ny modell för beskatt- ning av förtäckt dividend. Avsikten är således inte att utvidga eller strama upp tillämpnings- praxis, utan snarare bör tolkningen under refor- mens första år vara välvillig fram till dess att det finns en etablerad praxis och allmänt känd för tillämpningen av bestämmelserna.

Förtäckt dividend är redan enligt den gällande lagen helt skattepliktig förvärvsinkomst. I detta avseende föreslås således ingen ändring. Intrycket av att den nuvarande beskattningen är mild jämfört med vad som föreslagits beror på gottgörelsen för bolagsskatt, som även förtäckt dividend för närvarande ger rätt till.

Det är inte fråga om utdelning av bolagets beskattade vinst när förtäckt dividendutdelning görs, utan om annan inkomst som delägaren får. Begreppet förtäckt dividend har införts för att den dubbla dividendbeskattningen inte ska kringgåas med andra medel. Därför anser utskottet det inte vara motiverat att beskatta förtäckt dividend på samma sätt som öppen dividend. Eftersom påföljderna för förtäckt dividendutdelning ändå i sin helhet ofta är synnerligen stränga föreslår utskottet att endast 70 procent av den förtäckta dividenden ska vara skattepliktig. Situationen skulle i så fall i stort sett förbli oförändrad. Eftersom det inte rör sig om dividend påpekar utskottet för säkerhets skull att den skattepliktiga andel på 57 procent enligt inkomstskattelagens ikraftträdelsebestämmelse som gäller beskattningen för 2005 inte gäller förtäckt dividend.

Behovet att ändra vissa särdrag

Enligt uppgift kommer en separat proposition att läggas fram om ändring av lagen om undanröjande av internationell dubbelbeskattning. Ändringen kommer att innehålla närmare bestämmelser om hur källskatten på dividender från utlandet ska gottgöras i fortsättningen.

Om lagen om förskottsuppbörd behöver ändras kommer en proposition att lämnas under höstsessionen. Bestämmelser om förskottsuppbörd avseende dividender kan emellertid komma att utfärdas genom författningar på lägre nivå.

Lagmotionen

Utskottet ställer sig avvisande till lagmotionen.

Detaljmotivering

Utskottet föreslår följande ändringar i lagförslagen:

1. Inkomstskattelagen

33 c § 3 mom. Utskottet föreslår att den oriktiga hänvisningsbestämmelsen i momentet korrigeras. Hänvisningen bör gälla 33 b § 1 mom., inte 33 a § 1 mom.

33 d § 1 mom. Den skattepliktiga andelen av förtäckt dividend föreslås vara 70 procent. Denna andel ska enligt förslaget utgöra förvärvsinkomst, medan den överskjutande delen är skattefri inkomst.

40 § 2 mom. Kapitalinkomstandelen av inkomstandelen för en delägare i en näringsammanslutning föreslås vara ett belopp motsvarande en 20 procents årlig avkastning på nettoförmögenheten. Utskottet föreslår en sådan precisering också i 2 mom., där den förhöjda kapitalinkomstandelen inte har ändrats.

131 §. Ett penninglån som erhållits av aktiebolaget under skatteåret är enligt 53 a § i inkomstskattelagen skattepliktig kapitalinkomst för en fysisk person. Analogt har en skattskyldig rätt att med stöd av 54 c § som utgift för inkomstens förvärvande från sina kapitalinkomster dra av det belopp som han återbetalt av ett delägarlån som med stöd av 53 a § räknas som inkomst, om återbetalningen har skett senast det femte skatteåret efter det år då lånet lyftes.

I och med att dividender från ett aktiebolag efter reformen i många fall är skattefri inkomst och de inte är förknippade med gottgörelse, medges avdrag enligt 54 c § inte längre utifrån återbetalning av delägarlån som finansierats med dividendinkomster annat än genom underskottsgottgörelse, om den skattskyldige inte har andra kapitalinkomster. Ändringen är ägnad att dämpa upptagning av delägarlån.

Delägarlån kan som fenomen anses vara problematiskt med tanke på skattesystemet och också med tanke på skyddet för ett aktiebolags borgenärer. Detta talar för att det inte finns skäl för att permanent reglera skatteeffekterna av återbetalning av delägarlån på annat sätt.

Den förändrade situationen orsakar å andra sidan fler skattepåföljder för ett delägarlån på ett

sätt som de skattskyldiga inte har kunnat förutse när de tagit upp ett delägarlån under de nuvarande bestämmelserna. De har på goda grunder kunnat anta att de får tillbaka skatten på det upptagna lånet enligt skattesatsen då de återbetalar det. För lånebetalningen föreskrivs en frist på fem år och då är det motiverat att man får göra det nuvarande skatteavdraget under fem år till. Detta låter sig göras genom att den särskilda underskottsgottgårelsen i föreslagna nya 131 § 6 mom. i inkomstskattelagen utvidgas till att omfatta också avdraget i 54 c §.

2. Lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

6 a § 1 och 2 mom. Dividender på investeringstillgångarna kan delvis anses gälla ett samfunds vinst och den vägen också den dividend som samfundet delar ut. Andelen kan visserligen variera avsevärt från bolag till bolag, men den kan schablonmässigt uppskattas till 25 procent. Därför är det helt på sin plats att bara 75 procent av dividenderna på investeringstillgångar är skattepliktig inkomst i stället för 100 procent som regeringen föreslår i sin proposition.

Av den förändrade beskattningen av investeringstillgångar följer att för samfundet skattepliktiga dividender i de flesta fall vore skattepliktig inkomst till 75 procent och skattefri inkomst till 25 procent. Därför föreslås 6 a § 1 och 2 mom. bli ändrade. I 1 mom. föreskrivs som huvudregel för skatteplikten att när villkoren för skatteplikt uppfylls är dividenden skattepliktig till 75 procent. I 2 mom. föreskrivs om undantag då dividenden är helt och inte bara till 75 procent skattepliktig inkomst.

Genom den ändrade bestämmelsen skapas också större klarhet i beslutet om beskattningen av dividender från stater utanför Europeiska unionen som vi har skatteavtal med. Meningen har inte varit att portfoliedividender från dessa länder — t.ex. Förensta staterna — ska beskattas med en högre skattesats än dividender från Europeiska unionens medlemsstater. Men 6 a § i propositionen har formulerats på ett sådant sätt som till dessa delar leder till beskattning till fullt be-

lopp, inte 75 procent. Enligt den nya formuleringen gäller beskattningen på 100 procent bara dividender som inte omfattas av moder-dotterbolagsdirektivet och skatteavtal.

Dessutom föreslås vissa preciseringar i lydelsen.

6 a §, nytt 3 mom. Det föreslås att andelsbanksgruppens specialställning beaktas i det nya 3 mom. Enligt detta moment är dividend som en andelsbank har fått från en i 3 § i lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (1504/2001) avsedd affärsbank som är centralt finansiellt institut för andelsbankerna är skattefri inkomst.

6 a § 6 mom. Den skattepliktiga andelen av föräckt dividend föreslås vara 70 procent.

6 b § 7 mom. I den föreslagna bestämmelsen avses med koncernbolag bolag där en eller flera fysiska personer, juridiska personer eller fysiska och juridiska personer gemensamt har en sådan bestämmanderätt som motsvarar bestämmanderätten enligt 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag. Därför föreslås bestämmelsen bli preciserad på denna punkt.

Däremot anser utskottet att det inte finns motiv för att inskränka begreppet koncern enbart till definitionen i lagen om aktiebolag. Om det i lagrummet enbart hänvisades till bolag som hör till en koncern enligt 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag, skulle bestämmelsen inte omfatta t.ex. två aktiebolag som samma fysiska person äger fullständigt. På aktieköp mellan dem och förlust av ömsesidig fordran tillämpas då inte 6 b § 3 mom. och 16 § 7 mom., vilket inte vore motiverat. Också i Sverige finns det en bestämmelse motsvarande 16 § 7 mom. i näringskattelagen om att fordringar inte är avdragsgilla när det gäller bolag med en allmän intressegemenskap.

16 § 7 punkten. Hänvisningen till ett bolag som avses i 6 b § 5 mom. bör vara en hänvisning till ett bolag som avses i 6 b § 7 mom. Hänvisningsbestämmelsen föreslås bli preciserad på denna punkt.

Ikraftträdandebestämmelsen. På grund av ändringarna i 6 a § föreslås också ändringar i ikraftträdandebestämmelsen. I beskattningen för 2005 gäller 60-procentsandelen sålunda alla i 6 a § 1 mom. avsedda, partiellt skattepliktiga divi-

3. Inkomstskattelagen för gårdsbruk

5 § 1 mom. 14 punkten. I bestämmelsen föreslås en precisering för att visa att skattefriheten enligt 6 a § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet också gäller räntan på det andelskapital som hänför sig till samfundens jordbruksinkomstkälla.

4. Lag om ändring av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst- och förmögenhet

13 § 1 och 2 mom. Skattesatsen för begränsat skattskyldiga samfund föreslås bli sänkt till 26

procent och skattesatsen på en fysisk persons kapitalinkomst till 28 procent.

14 § 1 mom. Förmögenhetsskatten för en begränsat skattskyldig föreslås bli ändrad från 0,9 till 0,8 procent i motsvarighet till ändringen i lagen om skatteskalorna. Däremot ska gränsen för en skattskyldigs förmögenhet vara oförändrad.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår finansutskottet

att lagförslagen 5—11 i propositionen godkänns utan ändringar,

att lagförslagen 1—4 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande) och

att LM 40/2004 rd förkastas.

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 42 § och 53 § 7 punkten, sådana de lyder, 42 § i lag 475/1998 och 53 § 7 punkten i lag 1170/1998,

ändras 2 § 2 mom., 10 § 6 punkten, 16 § 3 mom., 31 § 4 och 5 mom., 32 §, 38 § 1 mom., 39 § 1 mom., 40 § 1—3 mom., 58 § 1 mom. 3 punkten och 6 mom., 62 §, 105 a §, 124 § 2 och 3 mom. samt 136 § 1 mom.,

av dem 16 § 3 mom. sådant det lyder i lag 471/1998, 31 § 5 mom. och 40 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1383/1997, 40 § 1 och 2 mom., 58 § 1 mom. 3 punkten och 105 a § sådana de lyder i lag 1126/1996, (utesl.) 38 § 1 mom. och 39 § 1 mom. sådana de lyder i lag 576/2001, 58 § 6 mom. sådant det lyder i nämnda lag 475/1998, 62 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1565/1995, 124 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1164/2002 och 3 mom. sådant det lyder i lag 1004/2003 samt 136 § 1 mom. sådant det lyder i lag 996/1996, samt

fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 471/1998, ett nytt 4 mom., till lagen nya 33 a—33 d § och till 131 §, sådan den lyder i lagarna 1222/1999 och 896/2001, ett nytt 6 mom. som följer:

2, 10, 16, 31, 32, 33 a och 33 b § (Som i RP)	svarar en 20 procents årlig avkastning på deläga- rens andel av den nettoförmögenhet som vid ut- gången av det föregående skatteåret hörde till sammanslutningens jordbruk. (3 mom. som i RP)
33 c § <i>Dividend från utländska samfund</i> (1 och 2 mom. som i RP) Den i 33 b § 1 mom. avsedda årliga avkast- ningen på aktier i utländska bolag beräknas på aktiernas enligt förmögenhetsskattelagen beräk- nade gängse värde vid utgången av skatteåret före dividendutdelningsåret.	— — — — — 58, 62, 105 a och 124 § (Som i RP)
33 d § <i>Andra bestämmelser om dividendinkomst</i> Av en i 29 § lagen om beskattningsförfarande (1558/1995) avsedd förtäckt dividend utgör 70 procent förvärvsinkomst och 30 procent skatte- fri inkomst. (2—4 mom. som i RP)	131 § <i>Beloppet av underskottsgottgörelse</i> — — — — — Med avvikelse från 1 mom. tillämpas maximi- beloppet av underskottsgottgörelse inte under skatteåren 2005—2009, till den del underskotts- gottgörelsen beror på räntorna på skuld som en företagardelägare använt till förvärv av aktier <i>el- ler på återbetalat delägarlån som med stöd av</i> <i>54 c § är avdragbart</i> . Med företagardelägare av- ses en delägare som enligt 1 d § lagen om pensi- on för arbetstagare inte anses stå i anställnings- förhållande till bolaget i fråga. Räntan på skuld som använts till förvärv av aktier <i>och återbetalt</i> <i>delägarlån</i> dras av efter de kostnader för inkom- stens förvärvande, förluster och räntor som av- ses i 60 § 2 mom.
38 och 39 § (Som i RP)	
40 § <i>Kapitalinkomstandelen av inkomstandel för del- ägare i näringssammanslutningar</i> (1 mom. som i RP) Om näringssammanslutningen har jordbruks- inkomst, anses en delägares andel av denna ut- göra kapitalinkomst upp till ett belopp som mot-	136 § (Som i RP) Ikraftträdandebestämmelsen (Som i RP)

2.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 6 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1105/1994 och 1164/1990,

ändras 5 § 1 och 3 punkten, 8 § 1 mom. 2 punkten, 16 § 6 punkten, 17 § 1 mom. 2 punkten och 42 §,

sådana de lyder, 5 § 1 punkten i lag 1539/1993 och 3 punkten i lag 1164/1990, 8 § 1 mom. 2 punkten och 17 § 1 mom. 2 punkten i lag 1539/1992, 16 § 6 punkten i lag 1385/1997 samt 42 § i lag 1339/1989 och i nämnda lag 1539/1992, samt

fogas till 6 § en ny 1 mom. 1 punkt i stället för den 1 punkt som upphävts genom nämnda lag 1539/1992, till lagen nya 6 a och 6 b §, till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag 1539/1992 och i lagarna 1001/1977, 661/1989, 926/1996, 1109/1996, 321/1997, 511/1998, 527/1998, 1168/2000 och 1160/2002, ett nytt 4 mom., till 16 §, sådan den lyder i nämnda lagar 1385/1997 och 1164/1990 och i lag 859/1981, en ny 7 punkt, till 18 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag 1539/1992 samt i lagarna 71/1983 och 932/1992, en ny 5 punkt samt till 51 d §, sådan den lyder i nämnda lag 1109/1996, ett nytt 2 mom. som följer:

5 och 6 §
(Som i RP)

6 a §

Dividend som ett samfund får är inte skattepliktig inkomst. Av dividenden är dock *med undantagen i 2 mom. 75 procent* skattepliktig inkomst och *25 procent skattefri inkomst*, om

1) dividenden har erhållits för aktier som ingår i investeringstillgångarna och det samfund som delar ut dividenden inte är ett utländskt samfund som avses i artikel 2 i Europeiska gemenskapernas råds direktiv om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (90/435/EG), av vars *aktiekapital* dividendtagaren omedelbart äger minst tio procent vid dividendutdelningen,

2) det samfund som delar ut dividenden *är något annat samfund än* ett inhemskt samfund eller ett i 1 punkten avsett samfund med hemort i en medlemsstat i Europeiska unionen, eller

3) det samfund som delar ut dividenden är ett i 33 a § 2 mom. i inkomstskattelagen avsett offentligt noterat bolag och dividendtagaren *är ett*

annat samfund än ett offentligt noterat bolag och vid dividendutdelningen inte omedelbart äger minst tio procent av kapitalet i det bolag som delar ut dividenden.

Om det land där ett i 1 mom. 2 punkten avsett dividendutdelande utländskt samfund har sin hemort och Finland inte har ett under skatteåret gällande avtal om undvikande av dubbel beskattning som tillämpas på den dividend som samfundet delar ut, är dividenden i sin helhet skattepliktig inkomst.

Med avvikelse från 1 mom. är dividend som en andelsbank får från en i 3 § i lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (1504/2001) avsedd affärsbank som är centralt finansiellt institut för andelsbankerna, skattefri inkomst. (Nytt)

(4 och 5 mom. som 3 och 4 mom. i RP)

Av förtäckt dividend är 70 procent skattepliktig inkomst.

6 b §

(1—6 mom. som i RP)

Med koncernbolag avses i denna paragraf bolag som ingår i en i 1 kap. 3 § i lagen om aktie-

bolag (734/1978) avsedd koncern, eller sådana bolag där *i samtliga* en eller flera fysiska personer, juridiska personer eller fysiska och juridiska personer gemensamt har en sådan bestämmanderätt som motsvarar den i 1 kap. 3 § i lagen om aktiebolag avsedda bestämmanderätten.

eller i 6 b § 7 mom. avsedda koncernbolag ensamma eller tillsammans äger minst tio procent, koncernbidrag som getts till ett sådant bolag samt motsvarande utgifter som utan motprestation har betalats i syfte att förbättra ett aktiebolags ekonomiska ställning.

8 §
(Som i RP)

17, 18, 42 och 51 d §
(Som i RP)

16 §
Såsom utgifter för inkomstens förvärvande eller bibehållande anses inte:

Ikraftträdandebestämmelsen
(1 och 2 mom. som i RP)
Vid beskattningen för 2005 utgör av sådan dividend som *enligt 6 a § 1 mom. är partiellt skattepliktig* dock 60 procent skattepliktig inkomst och 40 procent skattefri inkomst, och av sådana dividender och betalningar som avses i 6 a § 5 mom. utgör 57 procent skattepliktig inkomst.
(4 mom. som i RP)

(6 punkten som i RP)
7) förluster av och värdenedgångar på andra fordringar än försäljningsfordringar som ett i 6 § 1 mom. 1 punkten avsett samfund haft för ett aktiebolag av vars aktiekapital den skattskyldige

3.

Lag

om ändring av 5 § i inkomstskattelagen för gårdsbruk

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i inkomstskattelagen för gårdsbruk av den 15 december 1967 (543/1967) 5 § 1 mom. 14 punkten, sådan den lyder i lag 1235/1988, som följer:

5 §
I 4 § angivna skattepliktiga inkomster av jordbruket under skatteåret är bland andra:

dender *och nämnda betalningar* som ett samfund erhållit så som anges i 6 a § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968).

14) räntor av egendom som hör till gårdsbruket samt 70 procent av dividender som egendom av detta slag har avkastat och av betalningar som avses i 33 d § 2 mom. i inkomstskattelagen så som anges i det nämnda lagrummet samt divi-

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

4.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 11 augusti 1978 om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978) 11 a §, sådan den lyder i lag 616/1989, och
ändras 3 § 1 och 5 mom. (utesl.) 7 §, 13 § 1 och 2 mom. samt 14 § 1 mom. ,
sådana de lyder, 3 § 1 mom. i lag 1120/1996 och 5 mom. i lag 1106/1994, (utesl.) 7 § och 13 § 1 och 2 mom. i lag 1225/1999 samt 14 § 1 mom. i lag 902/2001, som följer:

3 och 7 §
(Som i RP)

13 §

Ett begränsat skattskyldigt samfund skall på annan inkomst än sådan som avses i 3 § och som har förvärvats i Finland i inkomstskatt för samfund betala 26 procent.

En begränsat skattskyldig fysisk person skall på inkomst som avses i 1 mom. i statsskatt på kapitalinkomst betala 28 procent och på förvärvsinkomst 35 procent.

14 §

En begränsat skattskyldig skall betala förmögenhetsskatt så att skatt erläggs av samfund med en sådan andel av den beskattningsbara förmögenheten som motsvarar den förmögenhetsskatteprocent för samfund som avses i förmögenhetsskattelagen och av övriga skattskyldiga 0,8 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 135 000 euro.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter en snabb utredning och vid behov ändring av skatteförfattningarna på grundval av utredningen så att den ränta som andelslag betalar på andelskapital i beskattningen huvudsakligen jämföras med dividend som icke börsnoterade bolag betalar. Detta skulle innebära att medlemmar i jordbrukets producentandelslag likabehandlas med medlemmar i andra andelslag. De författningsändringar

som eventuellt behövs ska genomföras utan att beskattningen av vinstutdelningen till medlemmar i andelslag blir strängare. Samtidigt ska det utredas om kedjebeskattningen kan slopas även för ägarandelar under 10 procent, om ägandet är nära kopplat till ägarnas affärsverksamhet och andelarna har ägts i minst fem år. Beredningen ska ske så att de eventuella författningsändringarna kan sättas i kraft för beskattningen för 2005.

Helsingfors den 22 juni 2004

I den avgörande behandlingen i delegationen deltog

ordf. Olavi Ala-Nissilä /cent
vordf. Matti Ahde /sd (delvis)
medl. Eva Biaudet /sv (delvis)
Jyri Häkämies /saml
Kyösti Karjula /cent
Jari Koskinen /saml
Pekka Kuosmanen /saml
Reijo Laitinen /sd (delvis)
Maija-Liisa Lindqvist /cent (delvis)
Mika Lintilä /cent (delvis)
Pekka Nousiainen /cent
Iivo Polvi /vänst
Virpa Puisto /sd (delvis)
Markku Rossi /cent

Matti Saarinen /sd (delvis)
Anni Sinnemäki /gröna (delvis)
Irja Tulonen /saml
Kari Uotila /vänst (delvis)
Jukka Vihriälä /cent (delvis)
ers. Janina Andersson /gröna (delvis)
Arto Bryggare /sd (delvis)
Mikko Immonen /vänst (delvis)
Bjarne Kallis /kd (delvis)
Esko Kiviranta /cent (delvis)
Eero Lämsä /cent (delvis)
Olli Nepponen /saml (delvis)
Aulis Ranta-Muotio /cent (delvis)
Jaana Ylä-Mononen /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION 1

Motivering

Vi ställer oss bakom regeringens uppfattning om att det nuvarande systemet med gottgörelse för bolagsskatt inte kan bibehållas eftersom det är diskriminerande.

Den lösning som regeringen har gått in för innebär emellertid en skattereduktion på nästan 600 miljoner euro. Regeringen har redan innan genomfört extra inkomstskattelättnader och går också i följande inkomstpoltiska avtal uttryckligen in för extralättnader. Som motvikt till de här skattelättnaderna satsar regeringen på att

- fortsättningsvis försvåra kommunernas situation, vilket försämrar servicen till medborgarna,
- försumma väg- och bannätets skick, vilket kan noteras t.ex. i behandlingen av den senaste tilläggsbudgeten där finansutskottets majoritet på order av regeringen avstod från ökningarna man redan hade kommit överens om och
- motarbeta försöken att förbättra de mest utsatta medborgarnas ställning genom att åberopa en penningknipa man själv försatt sig i.

Regeringen har lagt sig för den internationella skattekonkurrensen i stället för att med att kraft driva på en sådan utveckling inom EU att det vore möjligt att genom kvalificerad majoritet fatta för alla länder bindande beslut om minimiskattesatsen och skattebasen för företags- och kapitalbeskattningen. Med tanke på finansie-

ringen av finländarnas välfärd skulle frågan om en minimiskattenivå för alla företag vara mycket viktigare för hela unionen än tvisten om kommissionens ordförande, som sitter vid makten endast en kort tid.

Vi godtar inte en sänkning av företagsskatteprocenten från nuvarande 29 % till 26 % på det sätt som regeringen föreslagit och utskottsmajoriteten tillstyrkt. Vårt förslag om en sänkning till 28 % räcker till för att anta den internationella utmaningen.

Vi accepterar inte heller en sänkning av beskattningstaket från nuvarande 70 % till 60 %. Denna sänkning berör endast ett fåtal knölförmögna som borde ha råd att delta i finansieringen av gemensamma utgifter.

När skattelagarna behandlades i finansutskottets delegationer krävde man från centerhåll dessutom att förmögenhetsskatten ska slopas, vilket ytterligare skulle minska skatteintäkterna med 100—116 miljoner euro beroende på börskurserna. Om detta förslag hade gått igenom skulle det ytterligare ha försämrat servicen, den sociala tryggheten och samhällets grundstruktur. Samlingspartiet tvingade rentav fram en omröstning om detta i utskottet.

Förslag

Med stöd av detta föreslår vi

att lagförslagen godkänns enligt utskottets betänkande men lagförslag 1 och 4 med följande ändringar:

1.**Lag****om ändring av inkomstskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 42 § och 53 § 7 punkten, sådana de lyder, 42 § i lag 475/1998 och 53 § 7 punkten i lag 1170/1998,

ändras 2 § 2 mom., 10 § 6 punkten, 16 § 3 mom., 31 § 4 och 5 mom., 32 §, 38 § 1 mom., 39 § 1 mom., 40 § 1—3 mom., 58 § 1 mom. 3 punkten och 6 mom., 62 §, 105 a §, 124 § 2 och 3 mom. samt 136 § 1 mom.,

av dem 16 § 3 mom. sådant det lyder i lag 471/1998, 31 § 5 mom. och 40 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1383/1997, 40 § 1 och 2 mom., 58 § 1 mom. 3 punkten och 105 a § sådana de lyder i lag 1126/1996, 38 § 1 mom. och 39 § 1 mom. sådana de lyder i lag 576/2001, 58 § 6 mom. sådant det lyder i nämnda lag 475/1998, 62 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1565/1995, 124 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1164/2002 och 3 mom. sådant det lyder i lag 1004/2003 samt 136 § 1 mom. sådant det lyder i lag 996/1996, samt

fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 471/1998, ett nytt 4 mom., till lagen nya 33 a—33 d § och till 131 §, sådan den lyder i lagarna 1222/1999 och 896/2001, ett nytt 6 mom. som följer:

2, 10, 16, 31, 32, 33 a—d,
38, 39, 40, 58, 62 och 105 a §
(Som i FiUB)

124 §

Fastställande av skatten

— — — — —
Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 28. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är 28. Om fördelningen av samfundsskatten och skatten på samfällda förmåner mellan olika skattetagare bestäms i lagen om skatteredovisning (532/1998)

(3 mom. som i FiUB)

131 §
(Som i FiUB)

136 §

Beskattningsens övre gräns

Överstiger den statsskatt som skall betalas på en under skatteåret i Finland bosatt fysisk persons eller ett inhemskt dödsbos under skatteåret beskattningsbara kapital- och förvärvsinkomst och förmögenhet, samt den på grundval av förvärvsinkomsten påförda kommunal- och kyrkoskatten samt sjukförsäkringspremien sammanlagt 70 procent av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges vid statsbeskattningen fastställda beskattningsbara kapital- och förvärvsinkomst samt med stöd av 33 a—33 c § skattefria dividendinkomst, skall den överskjutande delen av statsskatten inte påföras den skattskyldige.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

4.

Lag

om ändring av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 11 augusti 1978 om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978) 11 a §, sådan den lyder i lag 616/1989, och

ändras 3 § 1 och 5 mom. (utesl.) 7 §, 13 § 1 och 2 mom. samt 14 § 1 mom.,

sådana de lyder, 3 § 1 mom. i lag 1120/1996 och 5 mom. i lag 1106/1994, (utesl.) 7 § och 13 § 1 och 2 mom. i lag 1225/1999 samt 14 § 1 mom. i lag 902/2001, som följer:

3 och 7 §
(Som i FiUB)

13 §
Ett begränsat skattskyldigt samfund skall på annan inkomst än sådan som avses i 3 § och som har förvärvats i Finland i inkomstskatt för samfund betala 28 procent.
(2 mom. som i FiUB)

14 §
En begränsat skattskyldig skall betala förmögenhetsskatt så att skatt erläggs av samfund med en sådan andel av den beskattningsbara förmögenheten som motsvarar den förmögenhetsskatteprocent för samfund som avses i förmögenhetsskattelagen och av övriga skattskyldiga 0,9 procent av den del av den beskattningsbara förmögenheten som överstiger 135 000 euro.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

Helsingfors den 22 juni 2004

Iivo Polvi /vänst
Kari Uotila /vänst
Mikko Immonen /vänst

RESERVATION 2

*Motivering***Regeringen bestämde sig för att införa ett snårigt skattesystem i snabb takt**

Systemet med gottgörelse för bolagsskatt har fungerat mycket väl. Det har gett samhället betydande skatteinkomster och å andra sidan garanterat skattebetalarna en skälig beskattning. Systemet har uppmuntrat företagare att investera i sina egna företag. Så har också företagens balanser blivit klart bättre under den tid systemet varit i kraft och gett dem bättre möjligheter att klara sig också under ekonomiskt svåra tider. Gottgörelsesystemet har gynnat framför allt finska företag och finskt aktieäggande. Det handlar här om en konkurrensförmån som inte borde ha slopats förrän det var absolut nödvändigt.

Det fanns inget tvång att avveckla systemet med gottgörelse för bolagsskatt i så här snabb takt. Högsta förvaltningsdomstolen begärde i september i fjol ett förhandsavgörande av EG-domstolen om huruvida systemet med gottgörelse för bolagsskatt är förenligt med gemenskapsrätten. Generaladvokaten meddelade i mars sitt avgörande som gick ut på att systemet stod i strid med bestämmelserna i gemenskapsrätten. Domstolens slutgiltiga avgörande fås sannolikt inte förrän i höst och därför hade det inte varit så bråttom med att ändra skattesystemet trots att avgörandet var negativt.

Regeringen hade alldeles för lite tid på sig att bereda ändringen av företagsbeskattningen, inte minst med hänsyn till att det är fråga om årtiondets viktigaste förändring i näringsvillkoren. Om detta skvallrar den långa raden tekniska brister och oklarheter i propositionerna. Den snabba tidtabellen medgav inte heller en heltäckande remissrond. Därmed togs intresseorganisationernas och företagens kompetens inte i anspråk i beredningen av ändringarna.

Under behandlingen i riksdagen har det givetvis inte funnits några som helst möjligheter att

reda ut och rätta till alla problempunkter i denna extremt komplicerade skattereform. Det är också ett problem att regeringspartierna inte ens var redo att korrigera de mest iögonenfallande missförhållandena som kom fram vid utfrågningen av sakkunniga. På grund av tidsbristen lönar det sig inte att söka någon heltäckande redovisning av sakkunnigutlåtandena ens i finansutskottets betänkande. Denna lagstiftning kommer att kräva korrigeringar i flera omgångar under de kommande åren. De ständiga ändringarna och öppna frågorna i skattelagarna bidrar i sin tur till fortsatt osäkerhet bland företagare och företag. Det snåriga systemet ger helt säkert också upphov till en lång rad svåra tolkningssituationer. Skattebyråernas avgöranden kommer att avvika från varandra och tvingar skattebetalarna att leva i osäkerhet. Att återställa skattesystemet till ordningen blir en utmaning för framtiden.

Också om det hade varit nödvändigt att ändra beskattningen med sådan fart för att få den att harmoniera med gemenskapslagstiftningen bör ändringarna i vilket fall som helst inte göras i den form regeringen föreslagit. Det nya skattesystemet är mycket komplicerat och omfattar ett otal undantag. Snårigheten betyder en återgång till skatteplanering och den vägen både huvudbry och kostnader för företagen. Den tid och de pengar som används för skatteplanering måste tyvärr alltid tas från företagets egentliga verksamhet. Skattesystemet borde ju tvärtom byggas upp så att det är klart, genomsebart och skat-
teneutralt.

Regeringens skattebeslut naggar beskattningens och företagens konkurrenskraft i kanterna

En sund företagsamhet är ett absolut villkor för hela samhällets välgång och finansieringen av välfärdsstaten. Genom beskattningen kan man i avgörande grad påverka villkoren för företagsamhet och ägande. Under sådana förhållanden

är den enda riktiga lösningen att sänka samfunds- och kapitalskatten. I Finland har samfunds- och kapitalskatten höjts två gånger efter skattereformen 1993. Under tiden har utvecklingen i de övriga OECD-länderna gått i motsatt riktning. Under 2004 har samfundsskatten gått ner i totalt nio OECD-länder och flera andra stater uppger sig sänka företagsbeskattningen under de närmaste åren. Finland kommer att utsättas för ökad skattekonkurrens när EU utvidgas. De nya medlemsländerna tänker lindra sin beskattning ytterligare och i flera av dem kommer samfundsskatten under de närmaste åren att sjunka under 20 procent. Med hänsyn till denna utveckling är det i högsta grad oklart hur långt de tilltänkta skattesänkningarna räcker till för att garantera en konkurrenskraftig beskattning hos oss.

Skattesatsen som internationell konkurrensfaktor berättar givetvis inte hela sanningen, för den samlade beskattningsnivån består av skattebasen och skattesatsen. Men skattesatsen är en klart iakttagbar faktor och därmed genom sin genomsebarhet en viktig konkurrensfaktor. En riskfaktor med regeringens avgöranden är att när kapitalskatten avskiljs från företagsskatten utsätts kapitalskatten för politisk kohandel som kan leda till fortsatta växlingar i skattesatsen. Det får inte ske. Även om skattesatserna sänks försvagar avvecklingen av systemet med gottgörelse för bolagsskatt på det hela taget de finländska företagens konkurrenskraft jämfört med den nu gällande lagstiftningen.

Företagsskattereformen styr Finland i riktning mot dotterbolagsekonomi. I beskattningen av dividendinkomster sker en övergång till ett icke neutralt system jämfört med ränte- och hyresinkomster, vilket bidrar till att minska investerarnas intresse för börsaktier. Aktierna blir mindre attraktiva investeringsobjekt och kan leda till sjunkande börskurser. Vid företagsregleringar används det köpande företags aktier ofta som betalningsmedel och då betyder sjunkande aktiekurser sämre tillväxtutsikter för finska företag genom att det blir dyrare att köpa utländska företag eller verksamheter. Men proportionellt billigare finländska aktier gör i sin tur

finska företag till attraktivare och billigare köpobjekt för utländska företag.

Om beskattningen av börslistade och icke börslistade företag samtidigt differentieras höjs gränsen för börslistning. För det första bör det påpekas att en gräns mellan beskattningen av börslistade och icke börslistade företag är artificiell. Å ena sidan finns det mycket få bytta företag och huvudsakligen familjeägda företag på börsen och å andra sidan står många stora företag utanför börsen. För det andra bör det noteras att en högre gräns för börslistning urholkar företagets tillväxtmöjligheter genom att det blir dyrare att skaffa kapital på börsen. För tillväxtföretag är börslistning en möjlighet att skaffa extra finansiering. Det har befarats att frestelsen att sälja ut företaget utomlands i det sammanhanget ökar. Skatteomläggningen banar också väg för utländska kapitalinvestorer och bidrar till att föra Finland mot dotterbolagsekonomi.

Reformen inverkar negativt också på företagets finansiella ställning. Företagen har inför skatteomläggningarna delat ut avsevärda dividender och denna trend förväntas fortsätta ännu i år. Skattereformen har klart sporrat företagen att tömma sina balanser. Under de kommande åren är lika stora dividender — och dividendskatteinkomster på dem — sannolikt inte att vänta. På företagets balanser inverkar också att den vid nettoförmögenheten bundna skattefria dividendandelen sänks i någon mån i kombination med att det läggs ett tak på 90 000 euro på skattefria dividender. Det beräknas att andelen eget kapital i företagets balanser minskar genom detta och att företagets finansiella struktur försvagas.

Ett problem med tanke på balansen är också att räntor och dividender behandlas olika. Räntor är avdragbara för betalaren, men det är dividender inte. Också detta styr företagets kapitalstruktur i riktning mot främmande kapital och bankfinansiering. Att gynna främmande kapital utvecklar ekonomin i fel riktning i och med att det ökar finansieringsriskerna. En av de viktigaste orsakerna till att man införde systemet med gottgörelse för bolagsskatt var ursprungligen att man ville sluta gynna skuldkapital. Nu är vi på väg tillbaka. Ju mer företagets balanser försva-

gas desto mer urholkas deras kapacitet att klara av sämre tider. Det fick vi erfara i praktiken under lågkonjunkturen på 1990-talet.

Vi sammanfattar med att konstatera att regeringens företagsskattebeslut urholkar företagets verksamhetsbetingelser och tillväxtmöjligheter genom att

- skapa ett snårigt skattesystem som betyder ökad skatteplanering, byråkrati och ökade kostnader för företagen,
- öka instabiliteten i företagets omvärld,
- höja kostnaderna för att skaffa extra finansiering,
- försvaga företagets finansiella struktur och gynna främmande kapital,
- minska företagets möjligheter och intresse för sund risktagning och
- genom att försämra företagets möjligheter till utvidgning och internationalisering.

och försvagar det finländska ägandet genom att

- skärpa beskattningen av börsbolagens vinstutdelning,
- skära i incitamenten för att förkovra företagets förmögenhet,
- skärpa beskattningen av försäljningsvinster på länge ägda tillgångar,
- hålla inkomstskattelagen i kraft och
- delvis bibehålla den flerdubbla beskattningen av dividender på placeringstillgångar.

I denna reservation föreslås att de mest iögonenfallande och av de sakkunniga med skärpa påtalade problempunkterna i företagsskatten enligt finansutskottets betänkande korrigeras. Men den underliggande propositionen är så svag att det inte ens genom våra ändringsförslag är lätt att sy ihop ett paket som i tillräcklig grad gynnar finländsk företagsamhet och finländskt ägande. Men det vore ett steg i en bättre riktning om våra ändringsförslag godkändes. Också efter ändringarna blir det givetvis kvar en mängd problem i skattelagstiftningen. I vilket fall som helst blir det en framtida utmaning att göra skattesystemet mera konkurrenskraftigt, fungerande, genomsebart och rätlinjigt. Vi lägger fram våra närmare ändringsförslag nedan.

Eftersom en majoritet i riksdagen sannolikt inte godkänner våra ändringsförslag kommer vi i den andra behandlingen att föreslå att regeringens företagsskattereform förkastas. Men samtidigt bör regeringen förpliktas att omedelbart börja bereda ett nytt företagsskattebeslut som ovedersägligen är förenligt med bestämmelserna i gemenskapsrätten men som inte äventyrar vare sig den finländska företagsamheten eller det finländska ägandet. På detta sätt kan vi bereda oss för EG-domstolens negativa beslut om systemet med gottgörelse för bolagsskatt. Om domstolen med avvikelse från generaladvokatens ståndpunkt kommer till att systemet med gottgörelse för bolagsskatt inte står i strid med gemenskapsrätten ställer detta beredningen i ett helt nytt ljus.

Beskattningen av aktiesparare och börslistade bolagsdividender får inte skärpas

Regeringens beslut betyder att beskattningen av börsbolagens vinstutdelning skärps vid övergången till delvis dubbel beskattning. Den totala skattebelastningen på utdelad vinst stiger till 40,5 %. Det är fråga om en avsevärd skattesköpning som betyder att beskattningen för dividendtagaren skärps med 19,6 %. Det urholkar det finländska ägandet och länsar många vanliga aktiesparares portmonnäer.

En så pass stor skattesköpning ökar helt säkert inte åtminstone aktieplacering. Skattereformen undergräver efterfrågan på finländska aktier genom att den försämrar aktieavkastningen för spararna. Det finns risk för att många betydande privata ägares intresse för fortsatt ägande svalnar, vilket kan leda till företagsköp där gamla finländska företag säljs utomlands. Privatpersoners direkta aktieäggande kan förväntas minska och inhemska institutioners och utlänningars ägande öka. Problemet är också att vår finansiella marknad ännu inte är tillnärmelsevis lika välutvecklad som i många andra länder. Om gränsen för börslistning höjs och intresset för finländska aktier försvagas bromsas utvecklingen av den finansiella marknaden upp ytterligare.

Avvecklingen av systemet med gottgörelse för bolagsskatt skulle inte nödvändigt ha behövt innebära en så våldsam skärpning av skatten på dividender. Om regeringen hade velat det kunde till och med engångsbeskattningen ha bibehållits. Med ungefär likadana utgångspunkter har till exempel Norge stannat för en mycket annorlunda lösning. Det centrala elementet i den norska reformen av dividendbeskattningen är en modell där dividender motsvarande normala räntor och försäljningsvinsten på aktier är skattefria och utöver detta skattepliktig inkomst. Samma system tillämpas på beskattningen av såväl företagare som sparare. Man litar på att systemet har klara neutralitetsfördelar. Alternativ som detta borde ha övervägts på allvar också i Finland.

Regeringens förslag till betydande skatte-skärpning av börsbolagens dividender till aktieägarna bör inte godkännas. Beskattningen måste göras skäligare både för betydande investerare och aktiesparare. Vi föreslår att 33 § 1 mom. i inkomstskattelagen ändras så att 50 procent av dividenderna från börsbolag utgör kapitalinkomst och 50 procent skattefri inkomst. Samtidigt föreslår vi att paragrafen kompletteras med att dividender under 5 000 euro föreskrivs vara helt skattefria. Detta skulle förbättra många aktiesparares ställning och effektivt hindra dubbelbeskattning av dividender.

Det vore minst sagt skäligt att lindra beskattningen också av icke börslistade företag, andelslag och gårdar på motsvarande sätt. Därför föreslår vi att 50 % av dividenderna från icke börslistade företag ska anses som förvärvsinkomst och 50 % som skattefri inkomst när dividenderna överskrider 9 % av nettoförmögenheten (33 b § 1 mom. i inkomstskattelagen), att vinstandel eller ränta som ett andelslag betalar på andelskapital (el. motsvarande) efter att skattefritetsandelen överskridits ska anses som kapitalinkomst till 50 % och skattefri inkomst till 50 % (33 d § 2 mom. i inkomstskattelagen) och att 50 % av dividenderna på gårdsbrukets tillgångar ska vara skattepliktig inkomst av gårdsbruk (5 § 1 mom. 1 punkten i inkomstskattelagen för gårdsbruk). Liknande nödvändiga änd-

ringar föreslår i 6 a § 5 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och övergångsbestämmelserna i inkomstskattelagen och näringskattelagen i finansutskottets betänkande.

Skatterna stramas åt för små och medelstora företag stick i stäv med regeringsprogrammet

Det faktum att gottgörelsen av bolagsskatten slopas har betydligt större återverkningar för småföretag än vad regeringen låter förstå i motiven till propositionen. Regeringens skattemodell resulterar i varierande beskattning av småföretag beroende på företagets nettoförmögenhet och utbetalda dividender. När gottskrivelsen för bolagsskatt försvinner slår beskattningen hårdast mot den här typen av företag med små marginaler och små inkomster. Tidigare tog man mest ut förvärvsinkomstdividender ur sådana företag. I systemet med gottskrivelse för bolagsskatt har det varit fördelaktigare att dividendinkomst beskattas som förvärvsinkomst än som kapitalinkomst vid små inkomster, fram till den första graderingen i skatteskalen.

I det föreslagna företagsskattesystemet kommer den samlade skatten på vinst och dividend alltid att ligga på åtminstone samma nivå som samfundsskatten, 26 %. Skatterna stramas åt mest vid låga förvärvsinkomstdividender, vid inkomstnivåer under 30 000 euro. Då stramas skatten åt med 17–63 %. Först när inkomstnivån stiger till 80 000 euro är skatterna i det nya systemet lika låga som vid gottskrivelse för bolagsskatt. Det betyder att företag med stora inkomster och små tillgångar får kompensation för den förlorade gottgörelsen för bolagsskatt först när skatten på dividender är 70 %.

På grund av kritiken var regeringen tvungen att se över sin linje. Regeringen försökte rätta till den hårdare beskattningen av förvärvsinkomstdividender genom att utsträcka förvärvsavdraget inom kommunalskatten till förvärvsinkomstdividender. Det räcker inte till för att kompensera småföretag för den högre skatten. Regeringen borde ha varit ännu mer tillmötesgående. En uppskattning från Företagarna i Finland ger vid

handen att cirka 5 000 småföretag drabbas av skatteåttstramningen. De har tillsammans 10 000 — 20 000 delägare. I regeringsprogrammet finns det klart och tydligt inskrivet att skatterna på små och medelstora företag och de dividender som de betalar ut inte kommer att skärpas. Regeringen går mot sitt eget program.

Regeringen har sagt att det är lätt att komma undan skatteåttstramningen genom att företagarna tar ut lön ur sina företag. Det stämmer också när det gäller delägare-företagare som omfattas av FöPL. Det bör dock noteras att företagaren då också betalar företagares socialskyddsavgift på lönen. Företaget får göra avdrag för lönen till företagaren och därmed sjunker den totala skatten till ungefär samma nivå som i dagsläget. Man kan dock fråga sig hur vettigt det är att genom skatteregler som regeringen föreslår "tvinga" företagare som är ägare att ta ut en lön ur sitt eget företag. Det strider mot grundtanken med småföretagande. Dessutom får vi inte glömma att företagarna när de tar ut lön inte har kvar några andra jämförbara skattemorötter som motiverar dem att satsa på sitt företag. Situationen är en helt annan för de företagare som är ägare och får låga förvärvsinkomstdividender, när de omfattas av en APL-löneanställning. De kan inte komma undan skatteåttstramningen genom att ta ut lön eftersom de sociala kostnaderna för lönen är betydligt större.

Inte heller de ägare i små och medelstora företag som inte arbetar i sitt företag har någon nytta av att ta ut en lön. De är oftast familjemedlemmar. I år är avdraget för förvärvsinkomst högst 3 550 euro och den positiva effekten avtar redan vid årsinkomster på 14 000 euro. I beloppet ingår alla förvärvsinkomster så delägare med arbete eller lön någon annanstans har sannolikt ingen nytta av att rätten till förvärvsinkomstavgiften breddas. Det är helt fel utveckling att beskattningen av makar och familjemedlemmar stramas åt eftersom det familjeinterna ägandet spelar en viktig roll i familjeföretag när det gäller att dela både engagemang och företagsrisker. Till exempel generationsväxlingar förbereds med att den övertagande generationen får ta över en del av ägandet.

Vi föreslår att 33 b § 2 mom. i inkomstskattelagen i betänkandet från finansutskottet ändras. Skatteåttstramningen på låga förvärvsinkomstdividender bör lättas upp genom att det införs en nedre gräns på 5 000 euro för varje skattskyldig på skattepliktig dividend. Det ligger i linje med normal internationell praxis.

Janteskatten i form av dividendtak måste bort

När bolagsskatten kunde gottskrivas var beloppet på den skattefria dividenden praktiskt taget bundet vid företagets nettotillgångar. Det motiverade ägarna att satsa på sitt eget företag och på så sätt stärka företagets ekonomi. Regeringens beslut innebär att den skattefria dividenden kommer att stå för en något mindre del av nettotillgångarna (en sänkning med 0,6 procentenheter) i det nya systemet. Det handlar om avkastningen på kapital som företagaren har satsat i sitt eget företag, och principen bör vara att den biten inte ska försämrats. Företagarna måste få adekvat ersättning för företagsrisken, annars är det svårt att motivera folk att bli företagare och arbeta i eget företag.

Också en liten procentuell sänkning av avkastningen på det företagsbundna kapitalet är självfallet ett steg i fel riktning, men det vore ett ännu större fel att lägga fast en sträng övre gräns för den skattefria dividenden. Regeringen vill införa ett tak på 90 000 euro per skattskyldig på den skattefria dividenden som i ickebörsnoterade företag är bunden till nettotillgångarna. Av den del som överstiger taket ska 70 % räknas som kapitalinkomst för den som får dividend (vid en avkastning på 9 % av de beräknade nettotillgångarna). En sådan takregel utgör ett uppenbart hinder för tillväxt och framgång i företagen.

När regeringen i november beslutade om frågan fick den mycket kritik och var tvungen att backa på vissa punkter. Nu tillåter finansutskottet i sitt betänkande att kapitalskatt får dras av på förmögenhetsskatten. Denna sänkning av förmögenhetsskatten undanröjer största delen av den skatteåttstramning som dividendtaket orsakar

framgångsrika tillväxtföretag, men rättar inte till på långt när alla enskilda fall. För att ta ett exempel: en person har köpt aktier i ett företag med hjälp av ett personligt lån. Då måste han eller hon ta ut stora dividender för att klara av kostnaderna för lånet.

Regeringen kunde ha gjort ännu större eftergifter eftersom ett dividendtak inte är förenligt med god skattelagstiftning. Trots sänkningarna i förmögenhetsskatten kommer dividendtaket att dämpa företagets vilja att växa och hindra företagsamhet över lag. Strikta gränser i euro och cent liksom graderingar är alltid problematiska i beskattningen eftersom de styr både företagets och ägarnas beteende. Företagen tvingas skatteplanera och i vissa fall ändra sina dividendinkomster till ränte- eller hyresinkomster. När ett dividendtak införs måste företagarna fundera på den optimala nivån på företagets nettotillgångar i stället för att ständigt satsa på att stärka företagets ekonomi.

Dividendtaket är ett utslag av avundsjuka gentemot finländskt ägande, en janteskatt, som aldrig borde få skrivas in i lag. Dividender i storleksordningar som överstiger 90 000 euro betalas ut bara i framgångsrika tillväxtföretag. Industrin och arbetsgivarna bedömer att 1 374 icke-börsnoterade aktiebolag och sammanlagt 2 391 fysiska personer på grundval av skatteuppgifterna för 2002 skulle drabbas av hårdare skatter utan den planerade sänkningen av förmögenhetsskatten. Skatteåttstramningen för dessa företag som inte är så många till antalet kvitteras i regeringens modell med den betalda förmögenhetsskatten. Därefter har dividendtaket inte någon större fiskal betydelse för skatteinkomsterna. Så denna lag om en "janteskatt" resulterar bara i att det redan nu komplicerade nya skattesystemet blir ännu mer komplicerat.

Det är uppenbart att dividendtaket måste slopas. Vi föreslår nödvändiga ändringar i 33 b § 1 mom. i inkomstskattelagen och i tonnageskattelagen. Om dividendtaket slopas behöver förmögenhetsskatten inte sänkas. Därför kan lagförslag 5 i propositionen förkastas.

Bestämmelserna om aktieöverlåtelser måste ses över

Regeringen vill att överlåtelsevinster på aktier som hänför sig till anläggningstillgångarna i ett aktiebolag ska vara skattefria, förutsatt att säljaren direkt före överlåtelsen har ägt aktierna utan avbrott i ett år och ägandet i det säljande bolaget är minst 10 %. Skattefria överlåtelsevinster är vid sidan av lägre skattesatser en insats som ska ge Finland bättre möjligheter att stå sig i konkurrensen. Tanken är att moderbolagen behåller sitt säte i Finland och att det blir lättare att genomföra omstruktureringar i företagen. De flesta EU-länder har redan infört liknande ändringar. Därför måste bestämmelserna också tas in i vår lagstiftning när konkurrensen blir hårdare. Men det finns en del uppenbara brister i bestämmelserna i betänkandet. De måste rättas till innan lagen träder i kraft. Extra skadliga är de bestämmelser som hindrar tillväxt och internationalisering i företagen.

Bestämmelserna om aktieöverlåtelser ska, som de anges i propositionen, inte tillämpas på aktiebolag eller andelslag som bedriver kapitalplaceringsverksamhet. Experter menar att formuleringen i betänkandet från finansutskottet kan resultera i att inga som helst aktieöverlåtelser i bolag som bedriver minsta lilla investeringsverksamhet kommer att omfattas av skattefriheten. Bestämmelsen kan också tolkas så att den omfattar bolag som gör investeringar med hjälp av sin egen balansräkning och inte samlar in eller förvaltar andras placeringar. Den typen av placeringsbolag representeras till exempel av dotterbolag där en industrikoncern har placerat sina strategiska riskinvesteringar. Det kan skada finländska företag att det överlåts åt framtida domstolar att tolka begreppen "kapitalplaceringsbolag", eller "kapitalplacering". Vi får inte glömma att det framför allt är tillväxtorienterade företag som står för företagsköpen. Därför måste hänvisningen till kapitalplaceringsverksamhet strykas i 6 § 1 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet i betänkandet.

Ett annat stort problem är att skattefria överlåtelser bara kopplas ihop med aktierna i ett aktie-

bolag. Det betyder samtidigt att försäljningen av en explicit företagsfunktion inte betraktas som skattefri inkomst. Explicit utlyftbara företagsfunktioner är till exempel produktion eller marknadsföring som kan bedrivas i självständiga enheter. Regeringen ger inga tydliga förklaringar till varför överlåtelsevinster vid försäljning av den här typen av företagsverksamhet betraktas som skattefri inkomst bara när den aktuella enheten har bolagiserats. Om bestämmelserna ändras på det sätt som finansutskottet föreslår i betänkandet kan vi sannolikt räkna med många överföringar och bolagiseringar av företagsfunktioner. Till och med små företag kommer att bolagisera och splittra upp sina verksamheter för att gardera sig för en nödvändig avvittring någon gång i framtiden. Det medför ohjälpligt mer och mer byråkrati och större kostnader i företagen. Vi har att göra med ett mycket stort problem som kräver genomgripande omstruktureringar. Därför kommer frågan sannolikt att läggas upp på regeringens lista över missförhållanden som skall rättas till senare.

Andra påtagliga problem har att göra med att förluster och andra poster enligt förslaget inte är avdragsgilla. Det är klart att skattefriheten för reavinster i konsekvensens namn måste balanseras upp av ickeavdragsgilla överlåtelseförluster. Regeringen har tyvärr inte tydligt nog understrukt att vi i själva verket inte får en skattelättnad utan i dagsläget snarare en skatteåttstramning. Det hänger samman med att det i dagsläget finns fler överlåtelseförluster, avskrivningar på nedskrivningar och upplösningförluster än dito vinster. De kan således inte dras av i det nya systemet. Det säger något om den skatteåttstramande effekten att bland annat Sverige har infört en likadan ändring med målet att slopa avdragsrätten för förluster, inte med målet att göra reavinster skattefria. I den svenska debatten uppfattades ändringen som en åttstramning av skatten. Det är självfallet så att omfattningen av förluster hänger samman med konjunkturen, och de kan också delvis hänga samman med att företagen i viss mån har garderat sig inför reformen. De kommande åren får vi se hur överlåtelsevinster kommer att utvecklas i relation till överlåtelseförlusterna.

Ett större principiellt problem i sammanhanget är att intresset för risktagning sannolikt kommer att minska. Då blir det svårare att skaffa fram kapital inom nya lovande branscher.

Enligt betänkandet är överlåtelseförluster på andra aktier som hänför sig till anläggningstillgångarna en skattefritt överlåtna aktier avdragsgilla bara i fråga om skattepliktiga vinster på överlåtelsen under skatteåret och fem år framåt. I motiven till propositionen anges inga godtagbara skäl till begränsningen. Förluster inom näringsverksamhet är och måste också framöver vara avdragsgilla i stor omfattning. Som bestämmelsen är formulerad nu kommer avdragsrätten på överlåtelseförluster att beviljas mycket slumpmässigt. Det är inte särskilt vanligt att aktiebolag får beskattningsbara överlåtelsevinster. Det i sin tur innebär att bestämmelserna resulterar i ett totalt avdragsförbud för överlåtelseförluster trots att reavinster på samma aktier betraktas som beskattningsbar inkomst. Begränsningen gör att småföretag får mycket sämre villkor än större. Därför föreslår vi att 6 b § 4 mom. stryks i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Vidare föreslår regeringen att kreditförluster på lån som moderbolag ger dotterbolag och vissa andra bolag, koncernbidrag och vissa andra stöd inte ska vara avdragsgilla. Bestämmelsen ska förhindra att bestämmelsen om att överlåtelseförluster inte är avdragsgilla kringgås. Här har regeringen tagit i väl mycket för bestämmelsen gäller också när ett dotterbolag som fått stöd inte alls ska överlåtas. Merparten av alla tänkbara fall går just i den riktningen. Företagen bildar dotterbolag när de vill expandera inom nya sektorer och nya marknadsområden. Till en början har dotterbolaget många gånger dålig ekonomi och måste få stöd till exempel genom lån och marknadsföringsbidrag. Om dotterbolaget inte senare blir lönsamt ger lånet en kreditförlust. Om kreditförluster eller koncernbidrag inte kan dras av i beskattningen minskar företagets intresse att expandera genom risktagning. Den utvecklingen vill vi knappast ha för internationellt verksamma företag i vårt land är viktiga för vår

samhällsekonomi. Vi har i stort sett att göra med ett exportstöd som ska underlätta tillträdet på nya marknader. När koncernbidraget inte längre är avdragsgillt blir det motigt med exportansträngningarna i små och medelstora företag. För att undvika problemet föreslår vi att 16 § 7 punkten i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet inte ska innehålla något generellt förbud mot skatteavdrag för koncernbidrag och andra poster som nämns där. I stället bör posterna bara beaktas när aktier överläts. Följaktligen måste 6 b § få ett nytt moment samtidigt som den nya föreslagna 16 § 7 punkten stryks. Likadana ändringar måste föras in i 17 § 1 mom. 2 punkten. Vidare måste lagen få en övergångsbestämmelse.

Kedjebeskattningen måste bort

Kedjebeskattning uppkommer när ett aktiebolag betalar dividend till ett annat aktiebolag och båda företagen beskattas för dividenderna som inkomst. Tidigare har det effektivt gått undvika sådan upprepad beskattning med hjälp av systemet med gottgörelse för bolagsskatt. Gottgörelsen för bolagsskatt motsvarade skatten på dividenden, och därmed belastades dividend inte med skatt oavsett vilken egendomsgrupp aktierna ingick i. Regeringen lovade i sitt principbeslut i november att kedjebeskattningen slopas också i det nya skattesystemet.

Nu avser regeringen att genom propositionen göra dividender från investeringstillgångar skattepliktiga fullt ut i strid med sitt ursprungliga beslut. Detta skulle innebära att dividendbeskattningen flerdubblas för finans- och försäkringsinstituten, dvs. för bankerna och försäkringsbolagen, som hittills varit en av de väsentliga grundvalarna för det inhemska ägandet. Det har inte framförts några goda skäl eller förklaringar för denna tydligt strängare beskattning. Kedjebeskattning av investeringstillgångar är precis lika skadlig som all annan kedjebeskattning av dividender, och dessutom dåligt överensstämmande med ett bra skattesystem. Försäkrings- och finansinstituten utgör en betydande investeringskapacitet på Finlands fondbörs när det gäller att

upprätthålla börskurserna. Det kan inte ligga i Finlands intresse att centrala institutionella investerare börjar undvika ägande i finländska företag.

De föreslagna bestämmelserna skulle ha gett upphov till ännu konstigare situationer om man beaktar EU-direktivet om ett gemensamt beskattningssystem för moder- och dotterbolag ("moder-dotterbolagsdirektivet") och de internationella skatteavtal som Finland ingått. Där fastställs det nämligen normalt att direktinvesteringsdividender är skattefria. Enligt direktivet måste kedjebeskattning av bolag som betalar dividend och får dividend avskaffas, om dividendtagaren kontrollerar minst 25 % av kapitalet i ett dividendutdelande bolag i en annan medlemsstat. Denna gräns kommer stegvis att sänkas till 10 procent. Även skatteavtalen innehåller vanligen en liknande bestämmelse om direktinvesteringar där den fastställda ägarandelen varierar mellan 25 % och 10 %. I kombination med propositionen skulle dessa bestämmelser ha lett till situationer där exempelvis en bank köper 10 % av ett finländskt företag och utdelningen från företaget blir skattepliktig. Om samma bank däremot köper 10 % av ett annat europeiskt företag blir utdelningen från det företaget skattefri.

Även i detta avseende ledde den kritik som offentligt riktades mot propositionen till att regeringen måste ompröva sin inställning till kedjebeskattning av dividender på investeringstillgångar. Regeringen var beredd att i någon mån justera ändringarna av den skattemässiga behandlingen av dividender på dessa tillgångar. Finansutskottets betänkande innehåller visserligen en sänkning av de skadliga skatteeffekterna från 100 procent till 75 procent, men detta är inte acceptabelt och undanröjer inte i sin helhet de nämnda problemen. Även en delvis kedjebeskattning av dividender på investeringstillgångar försvagar investerarnas intresse för Finland och försätter de försäkrings- och finansinstitut som får dividender på investeringstillgångar och deras ägare i en ojämlik situation. Därför bör kedjebeskattning av dessa dividender slopas helt. Vi föreslår en ändring av 6 a § 1 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Enligt betänkandet ska dividender från börsbolag till icke börsnoterade bolag vara skattepliktig inkomst upp till 75 procent, om dividendtagaren inte äger minst 10 procent av det utdelande bolaget. Den grundläggande tanken i förslaget är riktig, dvs. att förhindra skattesmitning som sker genom skattefritt uttag av dividend som ett börsbolag delat ut till ett icke börsnoterat aktiebolag. Dividender från ett börsbolag ska omfattas av samma skatt som när en enskild får dividend av ett börsbolag. Om dividend från ett börsbolag ändå i enlighet med vad vi föreslagit tidigare skulle vara skattefritt till 50 procent, borde motsvarande skattenivå också utsträckas till de dividender som börsbolag betalar icke börsnoterade bolag. Skattenivån blir ungefär densamma om 50 % av dividenderna är skattepliktiga inkomster. Vi föreslår en sådan ändring av 6 a § 1 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. Exakt samma skattenivå uppnås om 53,85 % blir skattepliktig inkomst.

Kedjebeskattningen enligt betänkandet ger upphov till problem också i de situationer där den uppställda ägarandelen för befrielse från skatt, dvs. 10 %, inte uppnås. En stor grupp som drabbas av detta är de andelslag som nu för tiden har gemensamt ägda bolag i abp-form som anknyter till affärsverksamheten. När de får sådana dividender från börsbolag som understiger gränsen omfattas dividenderna av kedjebeskattnings enligt lagändringarna i betänkandet. I dessa fall kommer andelslagens totala skattebörda för vinstutdelningen att stiga till 52 %, medan motsvarande skattebörda i en aktiebolagskedja blir 40,5 %. En sänkning av gränsen för ägarandelen till exempelvis 5 % skulle förenkla problemkomplexet endast i vissa fall, och en del av ägandet i fråga skulle även då bli föremål för den högre beskattningen. Vi föreslår därför att 6 a § 1 mom. 3 punkten i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras så att dividend inte är skattepliktig inkomst ens när gränsen på 10 % underskrids, om aktieinnehavet är nära kopplat till ägarnas affärsverksamhet och aktieinnehavet är minst fem år gammalt. Då kommer skattefriheten också för ägande som ligger under den föreskrivna gränsen att gälla såda-

na anläggningstillgångsaktier vars innehav är långsiktigt. Exempelvis i Sverige tillämpas en sådan bestämmelse. I uttalandet enligt finansutskottets betänkande förutsätts uttryckligen beredning av en sådan lagändring. Det finns emellertid inga skäl att skjuta på dessa ändringar om de redan nu understöds av en majoritet i riksdagen.

Andelslagens ställning måste tryggas

Både aktiebolagen och andelslagen har omfattats av gottgörelsesystemet för bolagsskatt. Detta har inneburit att alla aktieägare och medlemmar har kunnat tillgodoräkna sig den skatt som bolaget eller andelslaget betalat. Ränta på andelslag har i Finland traditionellt jämförts med dividend. Regeringen håller nu utan orsak på att frångå denna princip. Regeringen föreslår att ränta på andelskapital ska vara skattefritt upp till 1 500 euro och därefter kapitalinkomst till 70 %. Ett sådant beslut kommer att försätta andelslagen i en klart sämre situation än aktiebolagen, vars dividendutbetalningar inom ramen för nettotillgångarna skulle vara skattefria upp till 90 000 euro. Att fastställa gränsen för skattefrihet för ränta på andelskapital till 1 500 euro är helt godtyckligt.

Det finns ca 3 500 andelslag i vårt land, och av dessa är 3 000 andra andelslag än konsument- och producentandelslag. Årligen bildas ca 250 nya andelslag. Andelslaget är en bolagsform där delägarna är aktiva. Exempelvis bygger arbets- och expertandelslagen på samföretagande. Den skattemässiga behandlingen av den ränta som de betalar på andelskapital borde absolut jämföras med behandlingen av icke börsnoterade aktiebolag i skattehänseende. Producentandelslagens verksamhet bygger på sin sida på medlemmarnas näringsverksamhet. Det är typiskt att det andelskapital som ska utökas knyts till omfattningen på medlemmarnas affärsverksamhet, varvid det inte är fråga om frivilliga investeringar. I dagens läge är de största odlarnas andelskapital 40 000—50 000 euro, av vilka de skattefria intäkterna i så fall endast vore 3-4 %. Storleken på lantgårdarna blir dock allt större, vilket påver-

kar andelskapitalets tillväxt och därmed ytterligare försämrar den skattefria intäktsprocenten.

Den strukturella svagheten i andelslagen är även i dagens läge bristen på kapital. Regeringen håller på att skapa incitament åt fel håll, taket på den enskilda medlemmens andelskapital håller på att sänkas och den ränta medlemmen får håller på att göras så låg som möjligt. I en sådan situation kommer andelslagens soliditet närmast att bestå av outdelad vinst. Regeringen står genom sin proposition på det hela taget mycket långt ifrån neutralitet när det gäller behandlingen av olika företagsformer, och propositionen kan leda till att klart färre andelslag bildas och även till att redan bildade andelslag ombildas till aktiebolag. Betänkandet innehåller ett uttalande från riksdagen enligt vilket den ränta som andelslagen betalar på andelskapitalet skattemässigt huvudsakligen bör jämföras med dividend som icke börsnoterade bolag betalar. Det hade varit motiverat att inbegripa lagändringar om detta i betänkandet redan i detta skede, eftersom även det närmare innehållet i den ändring som utskottet vill få till stånd framgår av uttalandet. Betänkandets uttalanden visar redan i sig att regeringspartierna erkänner att den föreliggande lagreformen inte kommer att vara långvarig.

Den skattefria andelen av räntan på andelskapitalet måste höjas till 5 000 euro, och intäkterna för den del som överstiger gränsen ska vara skattepliktiga endast till 50 %. Vi föreslår behövliga ändringar i 33 d § 2 mom. i inkomstskattelagen. På detta sätt kan andelslagens livskraft upprätthållas på kort sikt. Regeringen måste senare förelägga riksdagen de ändringar genom vilka beskattningen av andelslagen bättre jämföras med behandlingen av de icke börsnoterade bolagen i skattehänseende.

Den strängare beskattningen av förtäckt dividend drabbar de små och medelstora företagen

Regeringen föreslår att den oskäligt höga beskattningen av förtäckt dividend ska återinföras. Förtäckt dividend är aldrig ett önskvärt fenomen, men man ska ändå inte anta att det alltid rör

sig om skattesmitning. Beskattningen av förtäckt dividend drabbar i allmänhet småföretag och företagare där skatteinspektörerna ofta måste ta ställning till tolkningsfrågor som gäller gränsdragningar mellan försörjnings- och företagskostnader. Det är ofta fråga om tolkningsfrågor när det gäller förtäckt dividend, och den skattemässiga behandlingen enligt betänkandet skulle i dessa fall genom sina skattehöjningar och dröjsmålspåföljder leda till alltför stränga sanktioner.

I synnerhet i situationer där öppen dividend är skattefri inkomst har den skattskyldige inte ens någon anledning att undvika öppen vinstutdelning. Stränga skattepåföljder är inte motiverade i sådana ouppsåtliga situationer. Även den lindrigare beskattning som föreslås i betänkandet känns mycket främmande för den normala uppfattningen om vad som är rättvist, eftersom skattesanktionen skulle bli allt strängare ju mindre intresse den skattskyldige har av att undvika skatteföljderna för öppen dividend. En sådan reglering kan inte anses vara förenlig med kraven på ett bra skattesystem. Förtäckt dividend bör beskattas på samma sätt som motsvarande öppna dividend. Sanktionerna till följd av förtäckt dividendutdelning måste ske i form av administrativa påföljder, dvs. höjd skatt. Sådana bestämmelser tillämpas på många håll i övriga Europa. I fråga om fysiska personer kommer vi att föreslå att 33 d § 1 mom. i inkomstskattelagen ändras så att förtäckt dividend beskattas på samma sätt som öppen dividendutdelning.

Betänkandet innehåller bestämmelser som medför komplett kedjebeskattnings av samfund. Motsvarande fritt utdelade dividender blir som regel skattefria när kedjebeskattnings slopas. Den planerade kedjeskatten på förtäckt dividend skulle göra skatteförslag och betalningar mycket vanligare och leda till en lång rad skattestrider på grund av förtäckta dividender. Skatteåttstramningen diskriminerar dessutom dividender som betalas ut mellan finländska bolag jämfört med gränsöverskridande dividender. Vi föreslår därför att 6 a § 5 mom. i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet ändras

till att samfundens förtäckta dividender ska beskattas på samma sätt som öppna dividender.

Kyrkans andel av utdelningen av samfundsskatten måste ändras

Regeringen föreslår att kommunerna ska kompenseras för den minskade inkomstbasen på grund av samfundsskatten. Kommunernas utdelning föreslås bli höjd från 19,75 till 22,03 procent och statens utdelning sänkas från 78,45 till 76,17 procent. Regeringen verkar ha glömt bort att en sänkning av samfundsskatten också sänker församlingarnas inkomster. också församlingarna måste få kompensation för sitt inkomst-

bortfall. Deras utdelning av samfundsskatten måste höjas från 1,8 till 2,0 procent. Vi föreslår nödvändiga ändringar i 12 § 1 och 2 mom. i lagen om skatteredovisning.

Förslag

På grundval av det ovanstående föreslår vi

att lagförslag 5 förkastas och

*att propositionen i övrigt godkänns i enlighet med betänkandet utom att lagförslagen 1, 2, 3, 8 och 9 godkänns med ändringarna nedan (**Reservationens ändringsförslag**).*

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 42 § och 53 § 7 punkten, sådana de lyder, 42 § i lag 475/1998 och 53 § 7 punkten i lag 1170/1998,

ändras 2 § 2 mom., 10 § 6 punkten, 16 § 3 mom., 31 § 4 och 5 mom., 32 §, 38 § 1 mom., 39 § 1 mom., 40 § 1—3 mom., 58 § 1 mom. 3 punkten och 6 mom., 62 §, 105 a §, 124 § 2 och 3 mom. samt 136 § 1 mom.,

av dem 16 § 3 mom. sådant det lyder i lag 471/1998, 31 § 5 mom. och 40 § 3 mom. sådana de lyder i lag 1383/1997, 40 § 1 och 2 mom., 58 § 1 mom. 3 punkten och 105 a § sådana de lyder i lag 1126/1996, 38 § 1 mom. och 39 § 1 mom. sådana de lyder i lag 576/2001, 58 § 6 mom. sådant det lyder i nämnda lag 475/1998, 62 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1565/1995, 124 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1164/2002 och 3 mom. sådant det lyder i lag 1004/2003 samt 136 § 1 mom. sådant det lyder i lag 996/1996, samt

fogas till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 471/1998, ett nytt 4 mom., till lagen nya 33 a—33 d § och till 131 §, sådan den lyder i lagarna 1222/1999 och 896/2001, ett nytt 6 mom. som följer:

2, 10, 16, 31 och 32 §
(Som i FiUB)

33 a §

Dividender från offentligt noterade bolag

Av dividender från offentligt noterade bolag utgör 50 procent kapitalinkomst och 50 procent skattefri inkomst till den del den skattskyldiges totala dividender från offentligt noterade bolag överstiger 5 000 euro.

(2 mom. som i FiUB)

33 b §

Dividender från bolag som inte är offentligt noterade

Dividender från bolag som inte är offentligt noterade är skattefri inkomst upp till det belopp som motsvarar en årlig nio procents avkastning beräknad på det i förmögenhetsskattelagen (1537/1992) angivna matematiska värdet av aktierna. (*Utesl.*)

Av den del av dividenderna som överstiger den i 1 mom. avsedda årliga avkastningen utgör 50 procent förvärvsinkomst och 50 procent skattefri inkomst. Dividenderna utgör dock inte skattepliktig inkomst, om den skattskyldiges årliga dividender från bolag som inte är offentligt noterade uppgår till högst 5 000 euro.

(3 och 4 mom. som i FiUB)

33 c §
(Som i FiUB)

33 d §

Andra bestämmelser om dividendinkomst

En fysisk persons förtäckta dividender enligt 29 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/

1995) beskattas som motsvarande öppet utdelade dividender. Om den skattskyldige inte visar att motsvarande öppet utdelade dividend är helt eller delvis skattefri eller skattepliktig kapitalinkomst, betraktas de förtäckta dividenderna i sin helhet som förvärvsinkomst.

Vad som i denna lag bestäms om dividendinkomst tillämpas på motsvarande sätt på ränta på andelskapital, placeringsandelar och tilläggsandelar som andelslag betalar och på vinstandel i och ränta på grundfondsandelar och placeringar i tillskottsfonder som inhemska sparbanker betalar samt på ränta på garantikapital som ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar betalar. För fysiska personer och dödsbon utgör dessa inkomster till 50 procent skattepliktig kapitalinkomst till den del det av den skattskyldige under skatteåret erhållna beloppet av inkomster som avses i detta moment överstiger 1 5 000 euro. Om den skattskyldiges inkomst av detta slag utgör inkomst av näringsverksamhet eller jordbruk, anses den skattefria delen hänföra sig till den personliga inkomsten, inkomsten av jordbruk och inkomsten av näringsverksamhet, i denna ordning.

(3 och 4 mom. som i FiUB)

38—40, 58, 62, 105 a, 124, 131, 136 §
(Som i FiUB)

Ikraftträdandebestämmelsen

(1 mom. som i FiUB)

Denna lag tillämpas första gången vid beskattningen för 2005. (*Utesl.*)

2.

Lag**om ändring av lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen av den 24 juni 1968 om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968) 6 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1105/1994 och 1164/1990,

ändras 5 § 1 och 3 punkten, 8 § 1 mom. 2 punkten, 16 § 6 punkten, 17 § 1 mom. 2 punkten och 42 §,

sådana de lyder, 5 § 1 punkten i lag 1539/1993 och 3 punkten i lag 1164/1990, 8 § 1 mom. 2 punkten och 17 § 1 mom. 2 punkten i lag 1539/1992, 16 § 6 punkten i lag 1385/1997 samt 42 § i lag 1339/1989 och i nämnda lag 1539/1992, samt

fogas till 6 § en ny 1 mom. 1 punkt i stället för den 1 punkt som upphävts genom nämnda lag 1539/1992, till lagen nya 6 a och 6 b §, till 8 §, sådan den lyder i nämnda lag 1539/1992 och i lagarna 1001/1977, 661/1989, 926/1996, 1109/1996, 321/1997, 511/1998, 527/1998, 1168/2000 och 1160/2002, ett nytt 4 mom., (*utesl.*) till 18 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag 1539/1992 samt i lagarna 71/1983 och 932/1992, en ny 5 punkt samt till 51 d §, sådan den lyder i nämnda lag 1109/1996, ett nytt 2 mom. som följer:

5 §
(Som i FiUB)

6 §
Skattepliktig inkomst äro icke:
1) så som bestäms i 6 b § sådana överlåtelsep-
riser för i anläggningstillgångarna ingående ak-
tieförvärf och andelslag (*utesl.*) samt
sparbanker och ömsesidiga försäkringsbolag er-
hållit,

— — — — —
6 a §
Dividend som ett samfund får är inte skatte-
pliktig inkomst. Dividenden är dock med undan-
tagen i 2 mom. 50 procent skattepliktig inkomst
och 50 procent skattefri inkomst, om

1) (*utesl.*)
1) det samfund som delar ut dividenden är nå-
got annat samfund än ett inhemskt samfund eller
ett i artikel 2 i Europeiska gemenskapernas råds
direktiv om ett gemensamt beskattningssystem
för moderbolag och dotterbolag hemmahörande
i olika medlemsstater (90/435/EEG) avsett bo-
lag vars aktiekapital dividendtagaren vid divi-
dendutdelningen direkt innehar minst tio pro-
cent av, eller

2) det samfund som delar ut dividenden är ett i
33 a § 2 mom. i inkomstskattelagen avsett of-
fentligt noterat bolag och dividendtagaren inte är
ett offentligt noterat bolag och vid dividendut-
delningen inte omedelbart äger minst tio pro-
cent av kapitalet i det bolag som delar ut divi-
denden. *Dividenden i denna punkt är dock inte
skattepliktig inkomst, om aktieägandet är nära
förknippat med ägarnas affärsverksamhet och
aktierna har ägts i minst fem år.*

(2—4 mom. som i FiUB)
Av dividender och i 3 mom. avsedda betal-
ningar som en fysisk person eller ett dödsbo er-
håller utgör 50 procent skattepliktig inkomst, i
33 d § 2 mom. i inkomstskattelagen avsedda be-
talningar dock så som anges i det nämnda lag-
rummet.

*Förtäckt dividend från samfundet beskattas
som motsvarande öppet utdelade dividend.*

6 b §
(1—3 mom. som i FiUB)
(4 mom. *utesl.*)
(4—6 mom. som 5—7 mom. i FiUB)
*Om den skattskyldige har överlåtit fritt över-
låtbara aktier är hans andra fordringar från det*

överbåtna aktiebolaget ån förluster på kundfordringar och värdenedgångar, koncernbidrag till det överbåtna aktiebolaget och andra liknande utgifter utan motprestation i syfte att förbåttå aktiebolagets ekonomiska stållning som han har dragit av vid beskåttningen under de föregående fem åren skattepliktigt inkomst under överbåttelseåret. Detta gäller analogt en fordring, ett koncernbidrag eller en betalning som kan hänföras till ett bolag vars aktiekapital den skattskyldige ensam eller koncernbolagen i 6 b § 7 mom. ensamma eller tillsammans innehar minst tio procent av. (Nytt 7 mom.)

8 §
(Som i FiUB)

16 §

(6 punkten som i FiUB)
(7 punkten *utesl.*)

17 §

Ovan i 7 § avsedda avdragbara förluster är bland andra

2) värdenedgångar på försåljningsfordringar samt slutliga konstaterade värdenedgångar på övriga finansieringstillgångar (*utesl.*).

18, 42 och 51 d §
(Som i FiUB)

Ikrafttrådandebeståmmelsen

(1 och 2 mom. som i FiUB)

(3 mom. *utesl.*)

De i denna lag ingående 5 §, 6 § 1 mom. 1 punkten, 8 § 1 mom. 2 punkten samt 6 b §, 8 § 4 mom. och 51 d § 2 mom., vilka gäller överbåttelse av aktier som ågs av samfund, tillåmpas dock första gången vid beskåttningen för 2004 i fråga om sådana aktieöverbåttelser som har skett den 19 maj 2004 eller senare, samt på sådana upplösningar betråffande vilka gjorts en i 13 kap. 9 § i lagen om aktiebolag (734/1978) avsedd anmålan till registermyndigheten, eller där registermyndigheten eller domstolen har förordnat att bolaget på grundval av 13 kap. 4 eller 4 a § i lagen om aktiebolag skall tråda i likvidation den nämnda dagen eller senare. Om den skattskyldiges skatteår har utgått den 19 maj 2004 eller senare, tillåmpas 42 § och 6 b § 7 mom. redan vid beskåttningen för skatteåret 2004.

3.

Lag

om åndring av 5 § i inkomstskattelagen för gårdsbruk

I enlighet med riksdagens beslut

åndras i inkomstskattelagen för gårdsbruk av den 15 december 1967 (543/1967) 5 § 1 mom. 14 punkten, sådan den lyder i lag 1235/1988, som följer:

5 §

I 4 § angivna skattepliktiga inkomster av jordbruket under skatteåret är bland andra:

14) räntor av egendom som hör till gårdsbruket samt 50 procent av dividender som egendom av detta slag har avkastat och av betalningar som avses i 33 d § 2 mom. i inkomstskattelagen så

som anges i det nämnda lagrummet samt dividender som ett samfund erhållit så som anges i 6 a § i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (360/1968).

Ikraftträdandebestämmelsen
(1 mom. som i FiUB)
Denna lag tillämpas första gången vid beskattningen för 2005. (*Utesl.*)

8.

Lag

om ändring av 19 § i tonnageskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i tonnageskattelagen av den 5 juni 2002 (476/2002) rubriken för 19 § och 19 § 1 mom. som följer:

19 §

Beskattning av utdelningen av medel

Dividend som en tonnageskattskyldig delar ut är i sin helhet skattepliktig inkomst för dividendtagaren. Dividend som fysiska personer och dödsbon får från tonnageskattskyldiga bolag utgör kapitalinkomst till den del motsvarande dividend från ett annat bolag skulle utgöra kapitalinkomst eller skattefri inkomst med stöd av 33 a §

(*utesl.*) i inkomstskattelagen (1535/1992) och förvärvsinkomst till den del dividenden från ett annat bolag skulle utgöra förvärvsinkomst eller skattefri inkomst med stöd av 33 b § 2 mom. i inkomstskattelagen.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i FiUB)

9.

Lag

om ändring av lagen om skatteredovisning

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 10 juli 1998 om skatteredovisning (532/1998) 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1262/2001, och
ändras 3 a, 11 och 12 § samt 13 § 2, 4 och 5 mom.,
av dem 3 a § och 13 § 2, 4 och 5 mom. sådana de lyder i nämnda lag 1262/2001 samt 12 § sådan den lyder i lag 1003/2003, som följer:

3 a och 11 §
(Som i FiUB)

12 §

Skattetagargruppernas utdelning

Samfundsskatten fördelas så att statens utdelning är 75,97 procent, kommunernas utdelning 22,03 procent och församlingarnas utdelning 2,0 procent. De evangelisk-lutherska församlingarnas samfundsskatt är 99,92 procent och de ortodoxa församlingarnas samfundsskatt 0,08 procent av församlingarnas samfundsskatt.

Till de samfundsskatter som tillfaller kommunerna och församlingarna läggs skatterna från de samfund som avses i 21 och 22 § i inkomstskattelagen så, att kommunernas andel är 91,6771 procent och församlingarnas andel 8,3229 procent.

13 §
(Som i FiUB)

Ikrafttädandebestämmelsen
(Som i FiUB)

Helsingfors den 22 juni 2004

Jari Koskinen /saml
Jyri Häkämies /saml
Pekka Kuosmanen /saml

Irja Tulonen /saml
Bjarne Kallis /kd

RESERVATION 3

*Motivering***Beredningen av propositionen och behandlingstidtabellen**

Riksdagen har inte haft tid att tillräckligt grundligt behandla propositionen och bedöma dess verkningar. Regeringen har inte heller haft tid att höra alla de parter som påverkas av reformen. Ett heltäckande hörandeförfarande och en ordentlig diskussion skulle ha resulterat i information utifrån vilken man hade kunnat göra realistiska bedömningar av effekterna. Vid den expertutfrågning som ordnades i riksdagen talade beredaren och näringslivet på många punkter helt i kors vilket försämrar möjligheterna till ett bra beslutsfattande. Beredningen av företagsskatteformen har denna gång börjat i helt fel ända.

Bedömningen av propositionens verkningar och riskerna med minskade skatteintäkter

Företagsskatteformen har beskrivits som ett hopp ut i det okända. Den nästan totala avsaknaden av olika konsekvensanalyser är en av de största bristerna i propositionen. De ekonomiska verkningarna har bedömts helt mekaniskt utifrån en sänkning av företagsskattesatsen med tre procentenheter, medan man inte alls analyserat hur detta påverkar företagets beteendemönster och därigenom de ekonomiska följderna för beskattningsstrukturen. När det gäller skattefriheten för överlåtelsevinster och slopandet av avdragsrätten för överlåtelseförluster har det inte gjorts någon samhällsekonomisk bedömning. Enligt en expert skedde övergången till skattefrihet för överlåtelsevinster "med kniven på strupen", och med motiveringen att vi i Finland inte kan vara rationella när hela resten av världen har blivit galen. Under diskussionerna i utskottet har det framförts påståenden att det nya skattesystemet lämpar sig bättre för en period av ekonomiskt uppsving, goda tider och för framgångsri-

ka företag medan den inte är särskilt lyckad med tanke på en recession och mindre framgångsrika företag. Men vad händer när vi inte längre är inne i ett kraftigt eller ens ett måttligt ekonomiskt uppsving?

Finlands företagsbeskattningssystem har fått beröm bland annat för sitt breda skatteunderlag som har garanterat en god avkastning för skattebetalarna. När det nu skapas ett skattefritt område inom systemet blir det mycket svårare att förutse hur stora eller små intäkterna blir. Det skattefria området fungerar som ett svart hål där olika inkomstslag genom metamorfoser strävar efter att bli just ett sådant inkomstslag för vilket skattefrihet har beviljats.

Även om reformen i princip innebär en övergång till dubbel beskattning innebär det en intäktrelaterad risk att både vinster och dividender i princip beskattas. I det nya systemet har dividenderna ändå till största del befriats från skatt, och eftersom den omständigheten att skatt har betalats på outdelad vinst inte längre är en förutsättning för dividendutdelning, är det föreslagna systemet behäftat med den faran att skatt i ingetdera fallet betalas. Också regeringen konstaterar i propositionen att denna risk är relevant.

I samband med behandlingen av propositionen har det blivit helt klart att det behövs både intensiva diskussioner och beslut om negativ skattekongkurrens och harmonisering av skatteunderlaget inom EU. Eftersom det för närvarande är tillåtet att bedriva skattekongkurrens inte bara med låga skattesatser utan också genom att skapa skattefrihet, där medlemsländerna har en tendens att följa varandra, börjar skatteintäkterna inom hela EU-området vara allvarligt hotade.

I samband med expertutfrågningen i utskottet framfördes det bedömningar enligt vilka företagsskatteintäkterna rent av kan halveras varvid förlusterna räknas i flera miljarder euro i stället för i en halv miljard, allt enligt den mekaniska kalkylen i propositionen. Har då regeringen då

någon reservplan för den situationen att skatteintäkterna minskar radikalt? Blir det aktuellt att minska de offentliga utgifterna och därigenom försämbra medborgarnas köpkraft?

Eftersom man redan en längre tid har varit medveten om vilka risker som sammanhänger med systemet med gottgörelse för bolagsskatt hade det varit skäl att göra ett allvarligt försök att sammanställa olika idéer och därefter föra en öppen skattediskussion som hade kunnat leda till ett konstruktivt förslag. Under behandlingen av ärendet har mycket kritik framförts bland annat mot propositionens komplicerade upplägg men ingen av de sakkunniga har direkt föreslagit att det nuvarande systemet med gottgörelse för bolagsskatt skulle bibehållas. Det borde alltså ha funnits möjligheter att skapa samstämmighet i frågan utifrån en hållbar grund. I samband med reformen borde det föras en mångsidig diskussion om Finlands strategi i den globala ekonomin, om olika typer av skattebetalares börda, om arbetskraftens pris och om det över huvud taget är möjligt att gynna eller uppmuntra inhemskt ägande när det redan länge har varit både ett mål och en strategi att skapa en öppen global ekonomi. Ingen har heller dryftat utbildningens roll eller relationen mellan beskattning och företagsstöd.

Ingen sysselsättningsaspekt i beredningen

Ekonomiska rådet fick i början av juni en bedömning av beskattningens effekter på sysselsättningen. Utvärderingen gjordes av tre ekonomiska experter med god kännedom om beskattningsfrågor, nämligen professor Erkki Koskinen, forskningschef Jukka Kiander och forskningskoordinator Roope Uusitalo. De grönas krav på en sänkning av lågavlönades arbetsgivaravgifter får stöd av dessa ekonomister som anser att en sådan åtgärd skulle vara det effektivaste sättet att förbättra sysselsättningen genom beskattning. Rapporten innehåller också en annan mycket viktig hälsning till regeringen: För att betydande effekter på sysselsättningen skall nås genom beskattning eller ändringar i arbetsgi-

varavgifterna måste sänkningarna vara tillräckligt stora.

En lyckad företagsskattereform hade krävt en granskning av sysselsättningsfrågorna och en dimensionering av kostnaderna för reformen på ett sådant sätt att tillräckliga marginaler hade reserverats också för de sänkningar som hänger samman med priset på arbete.

Systemet med gottgörelse för bolagsskatt har gynnat dem som äger inhemska aktier mer än dem som äger utländska och följden av att systemet nu slopas innebär att utländska placerare i många avseenden stärker sina positioner. Det var oron i anslutning till denna fråga som föranledde regeringen att under behandlingen av propositionen komma med ett förslag till lindring av beskattningen av placeringsdividender. Omsorgen om inhemskt ägande och konkurrenskraften hade uttryckligen krävt att en tillräckligt stor del av den marginal som reserverats för sänkningen av företagsskatten hade avsatts för att sänka kostnaderna på inhemskt arbete. I regeringens proposition koncentreras sänkingsmarginalen i hög grad till utländska aktieägare i finländska bolag.

Det hade också varit möjligt att i detta sammanhang förbättra företagens bristfälliga socialskydd och för småföretagarna skulle det också vara viktigt att kunna sköta sina åtaganden i samband med beskattning, löneutbetalning och socialskydd både lättare och enklare enligt medborgarkontorsprincipen.

Energibeskattningen påverkar företagens skattebörda

I regeringens program konstateras följande: "Beskattningsstrukturen revideras för att främja en hållbar utveckling. Genom en ekologisk skattereform minskas användningen av ändliga naturresurser och olägenheterna för miljön, och därtill främjas återvinning samt ekoeffektivitet i fråga om produkter, konsumtion och energiförbrukning.

De basala lösningarna kring energiskatten borde göras i samband med beslut om företagsbeskattningen varvid företagen kunde beakta

alla ändringar i skattestrukturen när de planerar sin verksamhet.

Om Nokia

Ett intressant drag i behandlingen var att Nokia, Finlands mest betydande internationella företag, som i många debatter anges som ursprungskälla för olika ändringar, inte ville sända sina företagsledare till utskottet för att ge sin syn på företagsskattereformen från ett stort internationellt företags synpunkt. Detta är beklagligt särskilt som finländsk tradition alltid har påbjudit en öppen diskussion om samhällets spelregler, såsom om beskattningsfrågor, och många finländska företag under behandlingens gång har upplyst riksdagen om sina ståndpunkter.

Helsingfors den 22 juni 2004

Anni Sinnemäki /gröna
Janina Andersson /gröna

Förslaget

Med stöd av det som anføres ovan föreslår vi

att lagförslagen förkastas och

*att riksdagen utöver det uttalande som ingår i betänkandet godkänner följande uttalande (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen bereder en ny företagsskattereform med beaktande av den internationella skattekonkurrensen, sysselsättningssynpunkter, beskattningens ekologiska styrfunktion och företagsskatteintäkten.